การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย

กฤษณา รักนุช

DPU

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2560

The Development of Creative Activities Based on Gesell's Theory for the Development of Pre-primary School Children's Fine Motor Skills

Kritsana Ruknuch

DPU

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Curriculum and Instruction

College of Education Science, Dhurakij Pundit University

2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย
ชื่อผู้เขียน กฤษณา รักนุช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยทดลองมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell 2) เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน17 คน โรงเรียนบวรวิทยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 1) แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน กิจกรรม 10 กิจกรรมดังนี้ 1.1 การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1)การวาดภาพ (2) การร้อยลูกปัด (3) การปั้น (4) การฉีก-ตัดปะ 1.2 ภาษา ได้แก่ (1) เพลงตาดู หูฟัง (2) เพลงรำระบำชาวเกาะ (3) เพลงนับเลข 1.3 การปรับตัว ได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด 1.4 นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3)การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ 2)แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก 3)แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีประสิทธิภาพ คือ มีค่า IOC = 0.66 - 1.00 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ , แนวคิดของ Gesell , ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนักเรียนระดับปฐมวัย

Thesis Title The Development of Creative Activities Based on Gessell's Theory for the Development of Pre-primary School Children's Fine Motor Skills

Author Kritsana Raknuch

Thesis advisor Asst. Prof. Dr. Anchali Thongaime

Department Curriculum & Instruction

Academic Year 2016

ABSTRACT

This research is an experimental study aiming to 1) develop a set of creative activities based on Gesell's theory and 2) to develop the pre-primary school children's fine motor skills. The population consists of 17 kindergarten children aged between 4-5 years old. They are all the Kindergarten-2 pupils of Baworn Witthaya – 2 School under the jurisdiction of Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 1. The research instruments are: 1) 10 plans of creative activities based on Gesell's theory namely: 1.1 (1) drawing, (2) Bead embroidery, (3) sculpture, (4) torn paper collage; 1.2 Language Activities (1) Eyes and Ears Song, (2) Islanders Dance, (3) Numbers and Counting Song; 1.3 Body Adjustment and Balance (1) Water Bucket Lifting & Rotation, (2) Filling Bottles of Water, and (3) Showing Respect to the Elders. 2) The assessment scale to evaluate the children's fine motor skills; 3) The post-activity assessment scale The collected data were analyzed using a statistical software application. The data were analyzed by using percentage.

Results show that: 1) the set of creative activities based on Gesell's theory is effective with the IOC 0.66-1.00, as required by the standard, 2) all the subjects developed their fine motor skills though the activities based on Gasell's theory with the score of 80 percent or higher.

Keywords: Creative activities, Gesell's Theory, Pre-primary School Children's Fine Motor Skills

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแนะนำช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้แนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์และดูแลให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร โกมารทัต และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ แสงจันทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร โกมารทัต และ อาจารย์ ดร.พัชราภา ตันติชูเวช ที่ได้ตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคุณครูอิศราวัฒน์ รักนุช ผู้อำนวยการโรงเรียนบวรวิทยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์เวลา สถานที่ และอำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานวิจัยในครั้งนี้

ท้ายนี้กราบขอบพระคุณบิดา มารดารวมทั้งญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจตลอดมา จนงานวิจัยสำเร็จไปด้วยความเรียบร้อย ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา แด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้การอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่ผู้วิจัย

กฤษณา รักนุช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฆ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546	7
2.2 หลักสูตรสถานศึกษา	14
2.3 จิตวิทยาพัฒนาการ	19
2.4 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	24
2.5 กิจกรรมสร้างสรรค์	31
2.6 ชุดกิจกรรม	38
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
3. ระเบียบวิธีวิจัย	52
3.1 ประชากรเป้าหมาย	52
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	59

DPU

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4. ผลการศึกษา	61
4.1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell	62
4.2 ผลการพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย	72
4.3 แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม	77
5. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	81
5.1 สรุปผลการศึกษา	83
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	83
5.3 ข้อค้นพบของงานวิจัยครั้งนี้	85
5.4 ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	94
ก แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell	95
แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	95
แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	95
แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	95
ประวัติผู้เขียน	133

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 ตารางโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยการจัดกิจกรรมประจำวัน..... 16
3.1 การใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell..... 54
3.2 คำอธิบายการให้คะแนนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก..... 56
4.1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์คะแนนของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน..... 62
4.2 คะแนน/ร้อยละแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 10 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน..... 72
4.3 คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมกลุ่มจำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 4 กลุ่มกลุ่มละ 4- 5 คน..... 74
4.4 คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมรายบุคคล จำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน..... 75
4.5 เปรียบเทียบคะแนน/ร้อยละความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กกับพฤติกรรม เป็นรายบุคคลนักเรียนจำนวน 17 คน..... 76

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่ออบรมเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาบนพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้มีโอกาสริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้เป็นประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง (กรมวิชาการ, 2540, น. 10-16) สอดคล้องกับ (สุวิมล ตั้งสัจพจน์, 2540, น. 27) กล่าวว่า การเรียนระดับปฐมวัยเป็นการเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถของเด็ก โดยเฉพาะความสามารถด้านกล้ามเนื้อมือซึ่งควรให้ความสำคัญยิ่งเพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความพร้อมทางการเรียนและเด็กในวัยนี้ต้องการการพัฒนาอย่างเต็มที่โดยเฉพาะทักษะการใช้มือ ซึ่งสามารถฝึกฝนได้โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก (เต็มสิริ เนาวรังสี, 2544, น. คำนำ) กล่าวว่า เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2553, น. 115-116) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเด็กก่อนปฐมวัยจะไม่รวดเร็วเหมือนวัยทารก แต่จะเป็นอัตราที่คงที่ ส่วนที่พัฒนามากได้แก่ วุฒิภาวะระบบประสาท ปรากฏมาในภาพของกล้ามเนื้อมัดต่างๆ จะแข็งแรง และทำงานประสานกันทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว สามารถทรงตัวได้ดีขึ้น อาจแบ่งแยกเป็น 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อใหญ่ เด็กปฐมวัยจะมีอัตราการพัฒนาเป็นไปตามวัย เช่น อายุ 4 ปี จะสามารถเดินลงบันไดแบบสลับเท้าได้ดีกว่าเด็กอายุ 3 ปี หรือการกระโดด เด็กอายุ 3 ปี จะกระโดดเท้าพร้อมกัน อายุ 4 ปี จะสามารถกระโดดด้วยเท้าข้างเดียวและเมื่ออายุ 5 ปีจะกระโดดสลับเท้าได้ เป็นต้นไป การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในกล้ามเนื้อเล็กโดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือจะพัฒนาอย่างมากเช่นกัน ในการวาดภาพตามแบบ เด็กจะวาดรูปวงกลมได้ที่อายุ 3 ขวบ วาดรูปสี่เหลี่ยมได้ที่อายุ 4 ขวบ และวาดรูปสามเหลี่ยมได้ที่อายุ 5 ขวบ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านกล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์กันระหว่างมือกับตา เช่นการร้อย การตัดกระดาษ และการวาดภาพอย่างอิสระ

Gesell (1940) ได้กล่าว ถึงทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายว่า การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือซึ่ง

เป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาทและการเคลื่อนไหวประกอบกัน ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กในระยะนี้คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ การพัฒนาความสามารถในการควบคุมร่างกาย การบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย และได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

2. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Fine Motor or Adaptive Development) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ฉะนั้นพฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

3. พฤติกรรมด้านภาษา (Language Development) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตาท่าทาง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียงและภาษาพูดการเข้าใจการสื่อสารกับผู้อื่น

4. พฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม (Personal Social Development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลกับบุคคลและบุคคลกับกลุ่ม ภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเตริญเติบโตของสมองและระบบการเคลื่อนไหวประกอบกัน

ความสามารถของกล้ามเนื้อมือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, น. 82) วิธีการส่งเสริมความสามารถกล้ามเนื้อมือ คือทำได้โดยการฝึกฝนการทำงานโดยการใช้มือ นิ้วมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา โดยให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายให้เด็กได้ฝึกฝนจากง่ายไปยากตามความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การหยิบจับสิ่งของ การพับ ฉีก ตัด ปะกระดาษ การพิมพ์ภาพ การขยำ การร้อยลูกปัด การรูดซิป การติดกระดุม ซึ่ง (Mayesky, 1998, p. 103-105 ; อ้างอิงจาก วรรณี อยู่คง, 2547) กล่าวว่ากล้ามเนื้อมือจะมีการพัฒนาที่ดีที่สุดในช่วงอายุ 4-5ขวบ การพัฒนากล้ามเนื้อมือควรทำต่อเนื่องและ

สม่ำเสมอจึงควรจัดกิจกรรม เช่น การลากเส้น การวาดภาพ การฉีก ตัด ปะกระดาษให้เป็นรูปต่างๆ และการปั้น ซึ่งล้วนเป็นการส่งเสริมความสามารถของกล้ามเนื้อมัดเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วน (กัลยา ตันติผลาชีะ, 2540, น. 20) กล่าวว่าเด็กอายุ 4-5 ขวบ แตกต่างจากเด็กในระดับประถมศึกษา เนื่องจากวัยเด็กเล็กการหยิบจับสิ่งใด ยังไม่คล่องตัว กล้ามเนื้อยังต้องการการสร้างเสริมความแข็งแรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Kaufman, H.F., 1949, p. 885-888) พบว่าพัฒนาการความสามารถในการใช้นิ้วมือด้วยการวาดภาพระบายสี การฉีก ตัด ปะ การประดิษฐ์เศษวัสดุ และการปั้นนั้นจะนำไปสู่ความสามารถในด้านการเขียนได้ดียิ่งขึ้น และ (Dawson, M.A., 1957, p. 391-392) กล่าวว่าการเขียนที่ดีจะต้องมีการประสานงานกันอย่างดีระหว่างสายตา มือ และการควบคุมกล้ามเนื้อ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การเล่นกับสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การฉีก ตัด ปะ การประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อยการสาน การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ และการปั้น ซึ่ง (พรเพ็ญ บัวทอง, 2555, น. 22 อ้างอิงจาก Hammond, 1967, p. 275-282) ได้จัดชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ควรจัด ให้กับเด็กเอาไว้ดังนี้ 1) การปั้น 2) การประดิษฐ์ 3) การฉีก ตัดปะ 4) การระบายสี 5) การวาดภาพด้วยนิ้วมือ 6) การเล่นบล็อก 7) การวาดภาพด้วยทราย 8) การวาดภาพด้วยฟองสบู่ซึ่งเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับเด็กปฐมวัย และยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย การฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคต

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 107) พัฒนาความสามารถในการคิดและการใช้จินตนาการ การสังเกตและเพิ่มพูนการรับรู้ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น และพัฒนาความเชื่อมั่นเกี่ยวกับตนเองในการเลือกใช้วัสดุต่างๆ ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือ ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับรูปร่าง สี และมีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน พัฒนาทักษะทางสังคมจากการแบ่งปันอุปกรณ์ที่ใช้ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลทำความสะอาดอุปกรณ์เหล่านั้น

จากความสำคัญและสภาพการณ์ดังกล่าว จึงทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของ Gesells เพื่อความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย ซึ่งอาจเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยใช้สำหรับส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานที่จะพัฒนาไปสู่ขั้นต่อๆไปได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell
2. เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell นักเรียนทุกคนมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน17 คน โรงเรียนบวรวิทยา ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น

1. ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

1.1 การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1) การวาดภาพ (2) การร้อยลูกปัด (3) การปั้น (4) การฉีก-ตัดปะ

1.2 ภาษา ได้แก่ (1) เพลงตาดู หูฟัง (2) เพลงรำระบำชาวเกาะ (3) เพลงนับเลข

1.3 การปรับตัว ได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด

1.4 นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3) การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

ตัวแปรตาม ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง การที่เด็กอายุ 4-5 ปีมีความสามารถบังคับกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ให้ทำงานประสานกันได้ เช่น ฉีก ตัด ปะ กระดาษลงในภาพวาด เป็นต้น โดยมีหลักการทำงานที่สำคัญ คือ มีการประสานสัมพันธ์กันระหว่าง มือ นิ้วมือ และตา เพื่อให้

สามารถทำงานได้เป็นอย่างดี วัดได้โดยแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell หมายถึง ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยดังนี้

1. การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1) การวาดภาพ (2) การร้อยลูกปัด (3) การปั้น (4) การฉีก-ตัดปะ
2. ภาษา ได้แก่ (1) เพลงตาดู หูฟัง (2) เพลงรำระบำชาวเกาะ (3) เพลงนับเลข
3. การปรับตัว ได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด
4. นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3) การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

นักเรียนระดับปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน17 คนโรงเรียนบวรวิทยา ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนระดับอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่ดีขึ้น

DPU

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.2 หลักสูตรสถานศึกษา

2.3 จิตวิทยาพัฒนาการ

2.3.1 ความหมายของพัฒนาการ

2.3.2 หลักพัฒนาการของมนุษย์

2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการที่สำคัญ

2.4 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.4.1 ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.4.2 ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.4.3 พัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.4.4 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.4.5 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.5 กิจกรรมสร้างสรรค์

2.5.1 ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์

2.5.2 ความสำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์

2.4.3 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

2.5.4 คุณค่าของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

2.5.5 ประโยชน์ของกิจกรรมสร้างสรรค์

2.5.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

2.6 ชุดกิจกรรม

2.6.1 ความหมายของชุดกิจกรรม

2.6.2 หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในชุดกิจกรรม

2.6.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

2.6.4 ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม

2.6.5 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปีเป็นการจัดการศึกษา ในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล

- จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

- คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคน

ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงที คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 - 5 ปี มีดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

(1) กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้

(2) รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว

(3) เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้

(4) เขียนรูปวงกลมตามแบบได้

(5) ใช้กรรไกรมือเดียวได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

(1) แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก

(2) ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม

(3) กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

(1) รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง

(2) ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)

(3) เล่นสมมติได้

(4) รู้จักรอคอย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

(1) สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้

(2) บอกชื่อของตนเองได้

(3) ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

(4) สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้

(5) สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ

(6) ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่ายๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้

(7) รู้จักใช้คำถาม “อะไร” □

(8) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ

(9) อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

(1) กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้

(2) รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง

(3) เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้

(4) เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้

(5) ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้

(6) กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

(1) แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์

(2) เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น

(3) ชอบท้าทายผู้ใหญ่

(4) ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

พัฒนาการด้านสังคม

(1) แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง

(2) เล่นร่วมกับคนอื่นได้

(3) รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง

(4) แบ่งของให้คนอื่น

(5) เก็บของเล่นเข้าที่ได้

พัฒนาการด้านสติปัญญา

(1) จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้

(2) บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้

(3) พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ

(4) สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง

(5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

(6) รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” □

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

(1) กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้

(2) รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง

(3) เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว

(4) เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้

(5) ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด

(6) ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ติดกระดุม ผูกเชือกรองเท้า ฯลฯ

(7) ยืดตัว คล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

(1) แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม

(2) ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

(3) ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

(4) ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

(5) เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้

(6) พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ

(7) รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่

(8) รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

(1) บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และ จัดหมวดหมู่สิ่งของได้

(2) บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้

(3) พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง

(4) สนทนาโต้ตอบ / เล่าเป็นเรื่องราวได้

(5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่

(6) รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร” □

(7) เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม

(8) นับปากเปล่าได้ถึง 20

- ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1 - 3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีจะเป็น เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหา การท่องจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

- การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ3 – 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการความสนใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างตอเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการคือเหมาะกับอายุวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือเด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้ ภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรีการทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆกัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพ จริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน การสนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีสามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไรการจัดกิจกรรม ประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของ เด็กในแต่ละวัน

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กกิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็ก เป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช่กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรม ที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่การเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่วในการใช่อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให่เด็กได้เล่น อิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กเพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตาจึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อมใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดิน เหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมี ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อแบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือจึงควรจัด กิจกรรมต่างๆผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาส ตัดสินใจเลือกได้รับการตอบสนองตามความต้องการได้ ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบจัดหมวดหมู่เรียงลำดับเหตุการณ์แก้ปัญหาจึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็กค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลองศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาใน ชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษาเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิดความรู้ความเขาใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้ กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

2.2 หลักสูตรสถานศึกษา

วิสัยทัศน์

นักเรียนอนุบาลโรงเรียนบวรวิทยา ๒ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มุ่งเน้นพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้านโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง รู้จักคิด แก้ปัญหา มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ภารกิจ

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัย
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด และแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัย

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

6. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

7. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเห็นคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมไทย

8. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

เป้าหมาย

1. นักเรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับ

2. นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เหมาะสมกับวัย

3. นักเรียนทุกคนเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง

4. นักเรียนทุกคนมีทักษะกระบวนการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

5. นักเรียนทุกคนมีนิสัยรักการอ่าน

6. นักเรียนทุกคนมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

7. นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเห็นคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมไทย

8. นักเรียนทุกคนรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้านร่างกาย

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

2. กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน

3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

ด้านอารมณ์-จิตใจ

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัย

2. กล้าแสดงออก ทางศิลปะ ดนตรี เคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

3. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

4. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

5. นักเรียนเห็นคุณค่าของงานศิลปะ

ด้านสังคม

1. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ด้านสติปัญญา

1. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

2. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้
4. นักเรียนทุกคนมีทักษะกระบวนการคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
5. นักเรียนทุกคนเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยการจัดกิจกรรมประจำวัน

ลำดับที่	กิจกรรมประจำวัน	ปฐมวัยปีที่ 1 ชั่วโมง : วัน	ปฐมวัยปีที่ 2 ชั่วโมง : วัน	ปฐมวัยปีที่ 3 ชั่วโมง : วัน
1	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	20 นาที	20 นาที	20 นาที
2	กิจกรรมสร้างสรรค์	30 นาที	30 นาที	1 ชม.
3	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	20 นาที	30 นาที	1 ชม.
4	กิจกรรมเสรี	50 นาที	30 นาที	50 นาที
5	กิจกรรมกลางแจ้ง	40 นาที	40 นาที	50 นาที
6	กิจกรรมเกมการศึกษา	20 นาที	30 นาที	30 นาที
7	ทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (การช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร ดื่มนม สุขอนามัย และการนอนพักผ่อน)	2 ชม.	2 ชม.	1.30 ชม.
รวม		5 ชม. / วัน	5 ชม. / วัน	5 ชม. / วัน
		1,000 ชม./ปี	1,000 ชม./ปี	1,000 ชม./ปี

1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

โรงเรียนบวรวิทยา ๒ จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกระบวนการเล่น มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สังเกต ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองได้เหมาะกับวัย มีการพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และยังได้มีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

อย่างมีความสุข มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

โรงเรียนบวรวิทยา ๒ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียน มีการจัดห้องประกอบ เช่น ห้องสมุด ห้องส่งเสริมพัฒนาการห้องคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกระบวนการเล่น มีการสร้างแรงจูงใจ และแรงเสริม เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดทัศนคติต่อการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3) สื่อและแหล่งการเรียนรู้

โรงเรียนบวรวิทยา ๒ จัดหาสื่อโดยการจัดซื้อ เช่น เทปเพลง วีซีดี คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นบล็อก หุ่นมือ หนังสือนิทานประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะกับวัยของนักเรียน และสื่อของจริงที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ รวมถึงสื่อที่บุคลากรผลิตขึ้นเอง เช่น สื่อที่ผลิตจากเศษวัสดุ บัตรภาพต่าง ๆ บัตรคำ ใบงาน นอกจากนั้นยังมีสื่อที่อยู่ในแหล่งต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด แปลงเกษตร และแหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน รวมทั้งมีการจัดทัศนศึกษาเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงอีกด้วย

4) การประเมินพัฒนาการ

โรงเรียนบวรวิทยา 2 ประเมินพัฒนาการของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประเมินอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม รวมทั้งผลงานของนักเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าของนักเรียน

หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

การประเมินพัฒนาการผู้เรียนปฐมวัยให้เป็นไปตามหลักการ ดังต่อไปนี้

1. ให้ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และนำผลมาพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการตามที่กำหนด

2. ให้ประเมินเด็กรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

4. ให้ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลาย เหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้านไม่ควรใช้การทดสอบ

6) ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ให้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูผู้สอนศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังปรากฏในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 อย่างละเอียด

2. ครูผู้สอนวางแผนเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ขณะประเมิน การสังเกตพฤติกรรมและความสามารถของเด็กต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

3. ระหว่างภาคเรียนครูผู้สอนดำเนินการประเมิน และบันทึกพฤติกรรมของเด็กตลอดจนพัฒนาการของเด็ก ลงในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 แบบบันทึกหลังสอน และแบบประเมินผลจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการจัดประสบการณ์ ให้บันทึกทุกวัน

3.2 สมุดบันทึกคำพูด ครูผู้สอนบันทึกทุกวัน โดยควรบันทึกตามที่เด็กพูด / เล่า ไม่ใช้ข้อความที่เป็นความคิดเห็นของครู

3.3 รายงานผลการประเมินพัฒนาการระหว่างเรียนระดับปฐมวัย ให้บันทึกทุกเดือน โดยสรุปจากเอกสารข้อ 3.1 , 3.2

3.4 สมุดบันทึกพัฒนาการเด็ก ให้บันทึกทุก 2 เดือน โดยสรุปจากเอกสารข้อ 3.3

4. การประเมินเพื่อพัฒนาเด็กตามข้อ 3 หากพบว่าเด็กมีพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ให้ผู้สอนวินิจฉัยหาข้อบกพร่องของเด็กและจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก

5. เมื่อถึงปลายปี / ปลายภาคเรียน หลังจากจบกระบวนการจัดประสบการณ์ทุกกิจกรรมแล้ว ให้มีการประเมินสรุปพัฒนาการเด็ก ซึ่งการประเมินสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลายๆ ครั้ง และจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายประกอบ และให้บันทึกลงในสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน บัญชีเรียกชื่อและสมุดบันทึกพัฒนาการนักเรียน (อบ. 1 / 1 – 3)

6. การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการเด็กในเอกสารข้อ 3.3 , 3.4 สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน และบัญชีเรียกชื่อและสมุดบันทึกพัฒนาการนักเรียน (อบ. 1 / 1 – 3) ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับพัฒนาการ ดังนี้

3 หมายถึง ปฏิบัติได้ดี

2 หมายถึง ปฏิบัติได้บางครั้ง

1 หมายถึง ควรเสริม

โดยที่

ระดับปฏิบัติได้ หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้คล่องหรือเชื่อมั่น

ระดับปฏิบัติได้บางครั้ง หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้แต่บางครั้งไม่คล่องหรือไม่มั่นคง

ระดับควรเสริม หมายถึง ยังแสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน

7. ให้โรงเรียนส่งสมุดรายรายงานประจำตัวนักเรียนปฐมวัย ไม่น้อยกว่าปีละ 2 ครั้ง ให้แก่ผู้ปกครอง

8. ให้โรงเรียนส่งรายงานผลการประเมินพัฒนาการระหว่างเรียนระดับปฐมวัย ให้แก่ผู้ปกครองทุกสิ้นเดือน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง และให้ข้อมูลตลอดจนความร่วมมือกับครูในการปรับปรุงและพัฒนาการของเด็ก

2.3 จิตวิทยาพัฒนาการ

2.3.1 ความหมายของพัฒนาการ

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำว่าพัฒนาการ (Development) ไว้ ดังนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540, น. 21) พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งที่สังเกตได้ง่าย ชัดเจนและมองเห็นได้ยาก ไม่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต

วิภาพร มาพบสุข (2542, น. 262) กล่าวว่า พัฒนาการหมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพที่ติดต่อกันไปตั้งแต่ปฏิสนธิจนเสียชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นเกณฑ์พิจารณา ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นจากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่ง เพื่อไปสู่ความมีวุฒิภาวะ ทำให้มนุษย์มีลักษณะและความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น

ทิพย์ภา เชษฐ์เชาวลิต (2541, น.1) ได้ให้คำจำกัดความของพัฒนาการว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีขั้นตอน เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเจริญเติบโตงอกงามและถดถอยและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลรวมของวุฒิภาวะและประสบการณ์

สุชา จันทร์เอม (2542, น. 1) ให้คำจำกัดความว่า พัฒนาการหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงร่างและแบบแผนของอินทรีย์ทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อยๆ เป็นขั้นๆจากระยะหนึ่งเพื่อไปสู่วุฒิภาวะ ทำให้อินทรีย์มีลักษณะและความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นตามลำดับ

สรุป พัฒนาการหมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการเจริญงอกงามทั้งในโครงสร้างมีแบบแผน และมีลำดับขั้นตอนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจ และสังคมตลอดเวลาผ่านขั้นตอนของพัฒนาการตลอดชีวิตจนกระทั่งเสียชีวิต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะของการเจริญงอกงามและการเสื่อมถอยลงได้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝน ซึ่งจะนำไปสู่ความมีวุฒิภาวะ

2.3.2 หลักพัฒนาการของมนุษย์

พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวมนุษย์ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเป็นลำดับขั้น โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมมีลำดับขั้นตอนของแต่ละคนแตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วงอายุและเมื่อร่างกายมีการเจริญเติบโตตามสัดส่วนที่ควรจะเป็นช่วงอายุนั้นๆ และมีพัฒนาการที่ถึงพร้อมในช่วงเวลาและโครงสร้างทางร่างกายจะทำให้มนุษย์มีความสามารถที่จะทำและแสดงออกได้โดยระบบต่างๆ ของร่างกาย ที่มีวุฒิภาวะเป็นตัวควบคุม โดยไม่ต้องเร่งซึ่งมีหลักของพัฒนาการ ดังนี้

2.3.2.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป คือ

- การเปลี่ยนแปลงด้านขนาด เช่น เด็กแรกคลอดพออายุมากขึ้นจะมีน้ำหนักมากขึ้นขนาดของตัวยาวและใหญ่ขึ้น
- การปลี่ยนแปลงด้านสัดส่วน เอว สะโพก
- การเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น คลาน นั่ง ยืน วิ่ง พูดได้ เป็นต้น
- การเปลี่ยนแปลงที่ลักษณะเดิมหายไป เช่น ฟันน้ำนม การฉี่ราด เป็นต้น

2.3.2.2 หลักของพัฒนาการ พัฒนาการของมนุษย์ต้องเป็นไปตามหลัก ดังนี้

- หลักแห่งทิศทางของพัฒนาการ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าทิศทางพัฒนาการนั้นเป็นสิ่งที่คงที่แน่นอน การเจริญงอกงามและพัฒนาการย่อมมีแนวโน้มที่จะพัฒนาจากส่วนศีรษะ (Head Region) ลงไปยังส่วล่างหรือปลายเท้า (Tail Region) แล้วเจริญก้าวหน้าไปยังส่วนแขนขาหรือส่วนปลีกย่อย (Proximodorsal)
- หลักแห่งความต่อเนื่อง พัฒนาการย่อมดำเนินไปตามลำดับ ไม่มีการหยุดยั้งยกเว้นการได้รับการกระทบกระเทือนจากโรคภัยไข้เจ็บ
- หลักแห่งการดำเนินไปตามลำดับขั้น การพัฒนาจะดำเนินไปตามลำดับขั้นและสัมพันธ์กัน เช่น เด็กยกศีรษะได้ก่อนคลาน เดินและวิ่ง เป็นต้น
- หลักแห่งวุฒิภาวะหรือความพร้อม การที่เด็กจะสามารถประกอบกิจกรรมหรือหน้าที่สำคัญๆ ได้ เช่น ยืน เดิน จำเป็นต้องมีความพร้อมหรือมีวุฒิภาวะทางร่างกายก่อนเสมอ

- หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน แม้ว่าลักษณะพัฒนาการและการเจริญเติบโตของบุคคลจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันก็ตาม เช่น บางคนอาจเดินได้เร็ว บางคนอาจเดินได้ช้า บางคนสามารถพูดได้เร็วกว่าคนอื่นๆ เป็นต้น

2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการที่สำคัญ

แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษามนุษย์ในลักษณะองค์รวม เนื่องจากทฤษฎีจะช่วยอธิบายและวิเคราะห์พัฒนาการด้านต่างๆ ของมนุษย์ ทั้งด้านความคิด ลักษณะอารมณ์และพฤติกรรม เป็นพื้นฐานที่บ่งบอกลักษณะปกติและผิดปกติที่พบในพัฒนาการแต่ละขั้นแต่ละวัย ช่วยให้เกิดควาสมเข้าใจชัดเจนในการศึกษา เกิดทิศทางการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น ตลอดจนช่วยส่งเสริมพัฒนาการและการปกป้องไม่ให้เกิดความผิดปกติในพัฒนาการขั้นต่างๆ สำหรับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์มีแนวคิดที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามความเชื่อพื้นฐานเดิมและการมองมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ ซึ่งแต่ละทฤษฎีก็จะมีจุดเด่นและมุมมองที่แตกต่างกันสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม ทฤษฎีเป็นหลักการที่มีระบบระเบียบผ่านการวิเคราะห์ศึกษาและพิสูจน์มาแล้วจนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ ในการศึกษาเรื่องใดๆ ก็ตาม ควรศึกษาจากประสบการณ์ของผู้อื่นที่ทำมาก่อนแล้วอย่างมีหลักฐาน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองต่อไป ทฤษฎีพัฒนาการไม่ได้มีไว้ให้ยึดถือปฏิบัติตาม แต่เป็นการนำเสนอเพื่อให้ผู้ศึกษาได้แนวทางที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทฤษฎีที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง มีดังนี้

2.3.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการของ กีเซลล์ (Gesell)

Gesell (1954, p. 14) ศึกษาพัฒนาการของทารก เด็กและวัยรุ่น อายุแรกเกิด-16 ปี โดยการสังเกตพฤติกรรมด้วยตนเองจากภาพยนตร์และการสัมภาษณ์บิดามารดาและจัดกลุ่มข้อมูลสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานของบุคลิกภาพ (Personality profile) ได้ 10 ด้าน คือ

1. ลักษณะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก
2. สุขนิสัยส่วนบุคคล
3. การแสดงออกของอารมณ์
4. ความกลัว ความฝัน
5. ความเป็นตัวของตัวเอง การแสดงออกทางเพศ
6. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
7. การเล่นและการใช้เวลาว่าง
8. การเรียน
9. จริยธรรม

10. ปรัชญาชีวิต

กีเซลล์กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางด้านร่างกายว่า การเจริญเติบโตของเด็กจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมด้านต่างๆ สำหรับพัฒนาการทางด้านร่างกายนั้นหมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการกระทำต่อวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาทและการเคลื่อนไหวประกอบกัน การทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ การพัฒนาความสามารถในการควบคุมระบบร่างกาย การบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยกีเซลล์ได้ศึกษาความสามารถของเด็กตามแบบธรรมชาติโดยการสังเกตพฤติกรรมตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเต็มที่ การสังเกตทั้งมีการสังเกตด้วยตาและถ่ายภาพยนตร์เอาไว้ศึกษาโดยละเอียด ภายหลังผลการศึกษากีเซลล์สรุปว่าความสามารถของเด็กมีเป็นระยะและขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อมต่างๆ ในร่างกาย กระดูกและประสาทต่างๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลงและกีเซลล์ได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่างๆ และความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

2. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Fine Motor or Adaptive Development) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือ ซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ดังนั้นพฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

3. พฤติกรรมด้านภาษา (Language Development) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตา ท่าทาง การเคลื่อนไหว ความสามารถในการเปล่งเสียง การใช้ภาษาพูดและการเข้าใจในการสื่อสารกับผู้อื่น

4. พฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม (Personal Social Development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็ก ระหว่างบุคคลกับบุคคลกับกลุ่ม ภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริง นับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของสมองและระบบการเคลื่อนไหวประกอบกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กีเซลล์พบว่าก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่ายๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้น จะต้องมีการเรียนรู้หลายขั้นตอน ขั้นแรกทารกจะใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ 4 นิ้วติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอน

ใกล้ๆ สันมือต่อมาจะเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ ครั้นแล้วหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนมาช่วยจับ ขั้นสุดท้ายคือการหยิบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ยิ่งไปกว่านั้นกีเซลล์ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การควบคุมการปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของคนเรามีพัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้าเรียกว่า Cephalo Caudal Sequence คือหันศีรษะได้ก่อนชันคอแล้วจึงคว่ำ คืบ คลาน ยืน เดินและวิ่งตามลำดับ การควบคุมปฏิบัติการกล้ามเนื้อยังมีพัฒนาการเริ่มจากใกล้ลำตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal sequence เช่น ที่แขนขาทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหวแกว่งแขนขาได้ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล่องก่อนมือและใช้มือคล่องก่อนนิ้ว ดังนั้นเด็กเล็กๆ เมื่อต้องการจับอะไรก็ผวาไปทั้งตัว ต่อมาจึงยื่นออกไปเฉพาะแขนแล้วจึงใช้มือและนิ้วมือดังกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็กๆ เขียนหนังสือมักจะได้ตัวโตเพราะกล้ามเนื้อมือยังใช้ไม่คล่องแคล่วได้แต่วาดแขนออกไปกว้างๆ ต่อเมื่อการบังคับกล้ามเนื้อบรรลุวุฒิภาวะแล้วจึงสามารถเขียนตัวเล็กๆได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและนิ้ว

กีเซลล์ ได้เสนอกฎทิศทางของการพัฒนา (The Low of Developmental Direction) ไว้ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมเป็นเรื่องของธรรมชาติ เด็กจะมีความพร้อมในการเรียนหรือทำกิจกรรมใดๆ โดยธรรมชาติของเด็กเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะทางร่างกายพร้อมที่จะทำ

2. ประสบการณ์และการฝึกฝนได้มีส่วนช่วยให้เด็กพัฒนาความพร้อม ความพร้อมจะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปเมื่อถึงวัย เด็กจะทำสิ่งต่างๆ ได้เอง การฝึกฝนไม่ได้ทำให้เด็กเกิดความพร้อม เช่น เมื่อเด็กยังไม่พร้อมจะเดิน ถึงพยายามฝึกเด็กก็ยังไม่สามารถเดินได้ จนกว่าจะมีวุฒิภาวะทางกายที่พร้อมจะเดินโดยธรรมชาติ

กีเซลล์ ได้สรุปหลักการของพัฒนาการของมนุษย์ไว้ ดังนี้

1. ทิศทางของพัฒนาการมนุษย์ ทิศทางที่ธรรมชาติกำหนดไว้ มี 2 ทิศทางดังนี้

1.1 ทิศทางจากส่วนบนลงสู่ส่วนล่าง (Cephalocaudal Law) เป็นการพัฒนาในแนวดิ่ง ยึดศีรษะเป็นอวยัวะหลัก กล่าวคือ อวัยวะใดก็ตามที่อยู่ใกล้ศีรษะมากที่สุด บุคคลจะควบคุม การทำงานของอวัยวะส่วนนั้นได้ก่อนอวัยวะที่อยู่ไกลศีรษะลงไป ดังนั้นทารกจะขยับศีรษะได้ ก่อนขยับลำคอ ขยับลำคอได้ก่อนต้นขา ขา และฝ่าเท้า ตามลำดับ นิ้วเท้าจะเป็นอวัยวะส่วนสุดท้ายที่จะสามารถควบคุมได้ เนื่องจากไกลศีรษะมากที่สุด

1.2 ทิศทางจากส่วนใกล้ไปสู่ส่วนไกล (Proximodistal Law) เป็นการพัฒนาในแนวขวาง โดยยึดลำตัวเป็นอวัยวะหลัก กล่าวคือ อวัยวะใดก็ตามที่อยู่ใกล้ร่างกายมากที่สุด บุคคลนั้นจะควบคุมการทำงานของอวัยวะส่วนนั้นได้ก่อนอวัยวะที่อยู่ไกลร่างกายออกไป ดังนั้นทารกจะขยับร่างกายได้ก่อนหัวไหล่ ขยับหัวไหล่ได้ก่อนแขน ขา และฝ่ามือ ตามลำดับ นิ้วมือจะเป็น อวัยวะส่วนสุดท้ายที่ทารกจะสามารถควบคุมการทำงานได้เนื่องจากเป็นส่วนที่ไกลร่างกายมากที่สุด

2. พัฒนาการของมนุษย์จะมีลักษณะต่อเนื่องกัน พัฒนาการของมนุษย์ต้องอาศัยระยะเวลาและความต่อเนื่องอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มตั้งแต่วัยทารกและดีขึ้นตามลำดับในแต่ละวัยที่ผ่านไป โดยทั่วไปพัฒนาการทั้งหลายของบุคคลควรจะสูงสุดเต็มที่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จากนั้นจึงเริ่มเสื่อมลงตามลำดับ เช่น การพัฒนาการพูดจะเริ่มต้นในวัยทารกด้วยการเปล่งเสียงอ้อแอ้เป็นคำง่ายๆ และจากนั้นจึงพูดเป็นประโยคต่อเนื่องในวัยเด็กด้วยภาษาพื้นๆทั่วไป จนกลายเป็นประโยคที่ซับซ้อนในวัยรุ่น และสละสลวยสมบรูณ์แบบในวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากพัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่นนี้ พัฒนาการในวัยต้นๆจึง ส่งผลต่อพัฒนาการในวัยต่อไปเสมอ ดังนั้นวัยทารกจึงเป็นวัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้าง พื้นฐานในด้านต่างๆของบุคคล

3. พัฒนาการของมนุษย์ต้องเป็นไปตามลำดับขั้น พัฒนาการของมนุษย์นั้นมีแบบ แผนเฉพาะตน ดังนั้นพัฒนาการของมนุษย์จึงเป็นไปตามลำดับขั้นเสมอ และไม่มีการข้ามขั้น เช่น เด็กจะเริ่มพัฒนาการจากหงาย คว่ำ คืบ คลาน นั่ง ยืน เดิน และวิ่ง เป็นต้น เด็กทุกคนจะสามารถแสดงพัฒนาการดังกล่าวได้เองตามธรรมชาติ เพียงแต่จะมีความช้าหรือเร็วในการเปลี่ยนพัฒนาการแต่ละขั้น ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกันไป

4. พัฒนาการของมนุษย์จะสมบูรณ์ได้ต้องอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้ พัฒนาการของบุคคลทั้งหลายจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีร่างกายที่เจริญเติบโตแข็งแรงเต็มที่ ทำให้บุคคลมีวุฒิภาวะที่พร้อมจะแสดงพัฒนาการนั้นๆ แต่พัฒนาการดังกล่าวจะมีความคล่องแคล่วชำนาญการได้นั้นต้องอาศัยการเรียนรู้ โดยการฝึกฝนและฝึกหัดเพื่อหา ประสบการณ์ พัฒนาการทั้งหลายจึงจะเกิดความสมบรูณ์ขึ้นได้

2.4 การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.4.1 ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถในการบังคับควบคุมกล้ามเนื้อ มือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมั่นคง คล่องแคล่ว มีผู้ให้ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 87 ; Fros & Kissinger, 1974) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้การกล้ามเนื้อมัดเล็ก เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและตาเกี่ยวข้องกับทักษะต่างๆ ในการช่วยเหลือตนเอง เช่น การติดกระดุม การรับลูกบอลที่กระเดาะเพียงครั้งเดียว

นภเนตร ธรรมบวร (2544, น. 73) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อมัดเล็กส่วนต่างๆ ให้ทำงานประสานกัน เช่า ตากับมือ นิ้วมือ ได้แก่ การวาดภาพ การลากเส้น การตัดกระดาษ การร้อยลูกปัด และการลากเส้นตามรอยปะ เป็นต้น

ศิริพร สหัสสานนท์ (2544, น. 17) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบังคับการเคลื่อนไหว และการประสานสัมพันธ์กันดีระหว่างกล้ามเนื้อตาและกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือในการประกอบกิจกรรมต่างๆ และการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน

อภิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2546, น. 111) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นกล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานละเอียดที่ไม่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่วนใหญ่ในการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่นิ้วมือโดย ต้องทำงานสัมพันธ์กับสายตาด้วย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551, น. 101) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง การสร้างเสริมความสามรถในการหยิบ จับ คัดเขียน และทำกิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือ ฝ่ามือและข้อต่อ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 19) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็ก ได้แก่ นิ้วมือนั้นเด็กควบคุมได้ดีขึ้น สามารถทำงานประสานกันได้ดีขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะนิ้วมือแต่ละนิ้วสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ

วัฒนา ปุญญฤทธิ์ (2553, น. 99) กล่าวถึง ความสารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ การใช้มือในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน หรือการเล่นต่างๆ ซึ่งเรียกโดยรวมว่าเป็นทักษะการช่วยเหลือตนเอง

จากการศึกษาความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถในการบังคับ เคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ ให้ทำงานประสานสัมพันธ์กับตา ให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ

2.4.2 ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

เยาวพา เดชะคุป (2528, น. 123) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือ และสายตามีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการเขียนเด็กสามารถเขียนสิ่งใดได้ก็ต่อเมื่อมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาทำงานสัมพันธ์กันได้ดี ซึ่งความสามารถดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะนำไปสู่การเขียนมิได้หมายถึง การเขียนตัวอักษรตามความหมายของผู้ใหญ่เท่านั้น แต่การที่เด็กสามารถบังคับควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อและสายตาให้ขีดเขี่ยนเส้นไปมาในลักษณะต่างๆได้ คือ เป็นความสามารถขั้นเริ่มต้นที่นำไปสู่การเขียนที่แท้จริง

ไทดีแมนและบัทเทอร์ฟิลด์ (1951, p. 90-92 ; รัชนี รัตนา, 2533, น. 12) กล่าวถึงการเขียนไว้ว่า การเขียนที่ดีต้องอาศัยการประสานงานที่ดีระหว่างสายตาและมือตลอดจนการควบคุมกล้ามเนื้อมือและแขนนอกจากนี้ยังต้องอาศัย ความแม่นยำของการรับรู้ รูปร่างและลักษณะต่างๆ ได้ถูกต้อง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551, น. 101) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด้กต้องใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเขียนหนังสือ การจัดกระทำหยิบจับ การปั้น การตกแต่งสิ่งต่างๆ

อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2556) กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญหนึ่งในการประกอบกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การติดกระดุม รูดซิป แปรงฟัน ผูกเชือกรองเท้า งานศิลปะ รวมทั้งการขีดเขียน ถ้าเด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กได้คล่องแคล่วง จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านสติปัญญาให้ดีขึ้นเพราะกล้ามเนื้อมัดเล็กมีส่วนทำให้เด็กได้ใช้มือสำรวจ สังเกตจากการสัมผัสจับต้องในทุกๆ กิจกรรม

Awereness (2003) การใช้มือเพื่อที่จะจับของเล่นและเรียนรู้ทักษะในการช่วยเหลือตนเอง เช่น การกินอาหารและแต่งตัว

Mayesky (1998, p. 103-1-5) กล่าวว่า ความสำคัญของความสามารถของกล้ามเนื้อมือว่าจะต้องมีการวางแผน และจัดกิจกรรมที่พัฒนาทางด้านการใช้มือแก่เด็ก การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีกิจกรรมทางศิลปะเข้าไปมีส่วนช่วยจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางด้านการเขียนได้ง่ายขึ้นนอกจากนี้การบังคับมือ และนิ้วมือในการวาดภาพระบายสี การปั้นก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนได้ดียิ่งขึ้น

จรัล คำภารัตน์ (2541, น. 14) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ดังนี้คือ ในขณะที่เด็กกำลังลากเส้นในลักษณะขีดเขี่ยไปมานั้นสมองของเด็กได้จินตนาการที่ไร้ขอบเขต และทำให้กล้ามเนื้อและประสาทตามีความสัมพันธ์กัน

ธรรมนูญ นวลใจ (2541, น. 17) กล่าวว่า เด็กที่อยู่ในวัยราวๆ สองขวบครึ่งชอบการขีด เขียน ระบายสี หรือวาดรูป ด้วยดินสอรวมทั้งหาสื่อต่างๆ มาประกอบเพื่อแสดงความรู้สึก และจินตนาการเป็นการฝึกการควบคุมมือและนิ้วมือของเด็ก เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเองให้กับเด็ก

พัฒนา ชัชพงศ์ (2541, น. 122) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กคือ การพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากลีลามือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน

ผาณิต บุญมาก (2542, น. 85) กล่าวว่า การได้ฝึกใช้นิ้วมือจะเป็นพื้นฐานในการทำงานที่ละเอียดอ่อนต่อไปจะเขียนหนังสือได้สวย เล่นดนตรีได้ดี พิมพ์ดีดได้คล่อง เย็บปักถักร้อยได้เนี๊ยบ

กล่าวได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญต่อเด็ก คือ เด็กที่สามารถเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ และแขนจะทำให้สามารถขีดเขียนและลากเส้นได้ดีนั้นคือ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญต่อพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถในการเขียนอักษรในขั้นต่อไป

2.4.3 พัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543, น. 249) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ดังนี้

เด็กวัย 3 ขวบ ต่อแท่งไม้สี่เหลี่ยมได้สูงถึง 9-10 อัน เขียนวงกลมได้แต่ยังวาดรูปคนไม่ได้

เด็กวัย 4-6 ขวบ การใช้มือก็มีความละเอียดขึ้น เด็กวัยนี้จึงงมีความสามารถแต่งตัวเองได้ หวีผม แปรงฟัน ล้างหน้า ใส่รองเท้า ผูกเชือกรองเท้าได้ เมื่อปลายวัย ช่วยทำงานเล็กๆ น้อยๆได้ ความสามารถในการเรียนที่ดีขึ้น

เด็กวัยประมาณ 5 ขวบเขียนรูปสามเหลี่ยมได้

เด็กวัย 6 ขวบ เขียนรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนได้ การวาดรูปคนก็ต่อเติมมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นจนเป็นรูปร่างคนครบบริบูรณ์ขึ้น

สุชา จันทร์เอม (2543, น. 41-42) กลาวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กแบ่งตามช่วงวัยดังนี้

อายุ 3 ขวบ

1. ช่วยจัดโต๊ะอาหารได้ไม่ทำถ้วยชามหล่น
2. ต่อแท่งไม้สี่เหลี่ยม 9 แท่งได้ในทางสูง
3. สร้างสะพานโดยใช้แท่งไม้สี่เหลี่ยม 3 แท่งได้
4. แต่งตัวเองได้ถ้าช่วยกลัด หรือปลดกระดุมให้
5. ปลดกระดุมด้านหน้าเองได้
6. เขียนแบบกากบาทได้เขียนรูปคนตามสั่งได้

อายุ 4 ปี

1. กลัดกระดุมเสื้อเองได้
2. เขียนกากบาทได้เหมือน

อายุ 5 ปี

1. ผูกเชือกรองเท้าได้
2. เขียนรูปสามเหลี่ยมได้เหมือน
3. เขียนตัวอักษร

อายุ 6 ปี

1. สามารถใช้มือใช้ตาประสานกันดีขึ้น
2. การจับดินสอในการเขียนทำได้ดีขึ้น
3. ชอบวาดภาพระบายสีแต่จะทำได้ไม่เรียบร้อยเพราะความไม่อยู่นิ่งของเด็ก
4. เด็กสามารถจะมองเด็กอื่นเล่นโดยที่มือของตนยังทำงานต่อไปได้
5. สามารถใช้มือและตาพร้อมๆกันขณะเดินหรือนั่งเขียนหนังสือตัวเล็กๆได้
6. ชอบใช้มือหยิบอาหารใส่ปากมากกว่าใช้ช้อนส้อม

อธิษฐาน พลศิลป์ศักดิ์กุล (2546, น. 111) กล่าวถึงพัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาตามวุฒิ ภาวะของสมองที่เป็นไปตามวัย โดยการพัฒนาจากต้นแขนไปสู่ปลายแขนหรือจากต้นไปสู่ปลาย ดังนี้

อายุ 1 ปี สามารถใช้นิ้วโป้งและนิ้วชี้ได้แต่ยังไม่คล่อง จึงกำสิ่งของทั้งมือ และลากเส้นเป็นแนวตั้งจากบนลงล่างขึ้นๆ ลงๆได้

อายุ 2 ปีขึ้นไป สามารถเขียนโดยลากเส้นต่อเนื่องกัน ก่อนจะรู้จักลากเส้นตามแนวนอนสลับซ้ายขวา

จากที่กล่าวมาข้างตนสรุปได้ว่า พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยนั้นจะมีพัฒนาการเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามช่วงวัย โดยจะพัฒนาจากต้นแขนไปสู่ปลายแขนหรือจากต้นไปสู่ปลาย

2.4.4 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทฤษฎีพัฒนาการ (Gesell, 1940) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาพัฒนาการได้กล่าว ถึงทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายว่า หมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาทและการเคลื่อนไหวประกอบกัน ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กในระยะนี้คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ การพัฒนาความสามารถในการควบคุมร่างกาย การบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย และได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

2. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Fine Motor or Adaptive Development) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ฉะนั้นพฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

3. พฤติกรรมด้านภาษา (Language Development) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตาท่าทาง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียงและภาษาพูดการเข้าใจการสื่อสารกับผู้อื่น

4. พฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม (Personal Social Development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลกับบุคคลและบุคคลกับกลุ่ม ภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเติญเติบโตของสมองและระบบการเคลื่อนไหวประกอบกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก Gesell พบว่า ก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่ายๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้นมีการเรียนรู้หลายขั้นตอน ขั้นแรก ทารกจะใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยนิ้วมือ 4 นิ้วติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ๆ สันมือ ต่อมาจะเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ ครั้นแล้วหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนลงมาจับ ขั้นสุดท้ายคือการหยิบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ยิ่งไปกว่านั้น Gesell ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการควบคุมการปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของคนเรามีพัฒนาการ การเริ่มจากศีรษะจรดเท้า เรียกว่า Cephalo Caudal Sequence คือ หันศีรษะได้ก่อนชันคอ แล้วจึงคว่ำคืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่งตามลำดับ การควบคุมปฏิบัติการด้านกล้ามเนื้อยังมีพัฒนาการเริ่มจากใกล้ลำตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal Sequence เช่น ที่แขนขาทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหว แกว่งแขนขาได้ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล่องก่อนมือและใช้มือคล่องก่อนนิ้วมือดังกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็กๆ เขียนหนังสือมักจะได้ตัวโต เพราะกล้ามเนื้อมือยังใช้ไม่คล่องแคล่ว ได้แต่วาดแขนออกไปกว้างๆ ต่อเมื่อการบังคับกลามเนื้อบรรลุวุฒิภาวะแล้วจึงสามารถเขียนตัวเล็กๆ ได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและนิ้ว

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัย 2-3 ปี ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย อาย โดยเด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเองและทำงานง่ายๆ

ได้เหมาะสมกับวัย เช่น การหยิบอาหารเข้าปาก ซึ่งถ้ามีการบังคับหรือเข้มงวดมากเกินไปเด็กอาจรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถทำได้จะส่งผลให้เด็กเกิดการพึ่งพาผู้อื่น

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540) ได้ก่ลาวว่าถึงลักษณะพัฒนาการของมนุษย์ว่า เป็นลักษณะที่มีลำดับขั้นตอน ซึ่งพัฒนาการด้านต่างๆ ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ตามลำดับขั้นตอนไม่มีการข้ามขั้น ซึ่งมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ พัฒนาการส่วนใหญ่ก่อนส่วนเล็ก เช่น พัฒนาด้านการขีดเขียนของเด็ก ลำดับขั้นตอนพัฒนาการดำเนินไปอย่างเป็นระบบระเบียบ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้นแสดงให้เห็นว่า เด็กจะมีพัฒนาการของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมันเล็กเริ่มมากจากการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆ ที่เรียกว่ากล้ามเนื้อให้ได้ก่อนแล้วจึงค่อยๆ พัฒนามาเป็นการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการ วุฒิภาวะ และการเรียนรู้ของเด็ก

2.4.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

Awareness (2003, Online) กล่าวถึง การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการจัดกิจกรรมให้มือทั้ง 4 มือประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่

1. การปรบมือ เพื่อกระตุ้นกล้ามเนื้อมือและแขน โดนสามารถใช้ประกอบเพลง และการเล่นเกม

2. การจัดกิจกรรมการสัมผัส ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ครีมโกนหนวด น้ำ ทราย เมล็ดข้าวหรือมักกะโรนี และวาดภาพด้วยนิ้วมือ เช่น การตักทรายขึ้นลง การละเลงสีด้วยนิ้วมือ

3. การจัดกิจกรรมที่ให้มือได้กำและจับ

3.1 ถือที่ใส่ไว้มือหนึ่ง ใช้อีกมือหนึ่งหยิบของใส่หรือหยิบของออกจากที่ใส่

3.2 ถือแท่งไว้ที่มือหนึ่ง ใช้อีกมือสวมแหวนหรือถอดแหวนออกจากแท่ง

3.3 เอาแหวนออกจากเสา

3.4 ถือกระดาษด้วยมือหนึ่ง อีกมือใช้ขีดเขียน

3.5 ร้อยของเล่นโดยใช้ไม้แทนเข็ม

3.6 หมุนกล่องของเล่นที่มีตุ๊กตาโผล่ออกมา

3.7 ตักน้ำจากถ้วยหนึ่งไปอีกถ้วยหนึ่ง

4. การจัดกิจกรรมที่ให้มือได้เคลื่อนไหว

4.1 หยิบสิ่งของลงในกล่อง

4.2 เล่นของเล่นเครื่องมือช่าง

4.3 ร้อยลูกปัดรวมกัน

4.4 ร้อยลูกปัดเม็ดใหญ่

4.5 หมุนถังน้ำ

Fishernand Terry (1997, p. 284) กล่าวถึง การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กก่อนที่จะเรียนเขียนไว้ดังนี้

1. การวาดรูประบายสี จัดที่ให้วาดบนพื้นหรือบนกระดานที่ใช้ขาตั้ง เส้นต่างๆ ที่เด็กต้องใช้ในการเขียนอักษร เช่น เส้นตรง วงกลม หรือเส้นพื้นฐานต่างๆ นั้น จะพบได้จากการวาดของเด็ก

2. การออกแบบให้เด็กได้ออกแบบเอง เช่น ลวดลายที่ขอบรูปภาพของจุลสารที่ห่อหนังสือ รูปทรงของถุงกระดาษใส่ถั่ว ความคิดในการออกแบบของเด็กจะมาจากลีลาเส้นและอื่นๆ

3. ถาดทรายทำได้ง่ายและเด็กๆ จะรู้สึกสนุกสนานมากในการใช้นิ้ววาดเส้น

4. ระบายสีด้วยนิ้วมือ

สุมนา พานิช (2531, น. 24) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กว่า คือ การฝึกให้เด็กใช้นิ้วมือในการวาดภาพ ระบายสี ปั้น ตัดกระดาษ เขียนหนังสือ ทำกิจกรรมอื่นๆ ในเรื่องการช่วยเหลือตัวเอง เช่น การติดกระดุม การรูดซิป ฯลฯ

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่า การส่งเสริมควมสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้น สามารถทำได้โดยให้เด็กได้ฝึกทักษะในการใช้มือ บังคับ หยิบจับสิ่งของต่างๆ โดยผ่านการใช้อุปกรณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนการฝึกการเคลื่อนไหวของมือและตาให้ผสานสัมพันธ์กัน โดยการฝึกทักษะในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นต้น

2.5 กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การรับรู้ความงาม ให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์หรือ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการโดยใช้ศิลปะสำหรับเด็กหลากหลายแบบ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การปั้น การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีอื่นๆ ที่เด็กสามารถจะคิดสร้างสรรค์ได้และมีความเหมาะสมตามวัยของเด็ก

2.5.1 ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัยซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

Peterson (1958, p. 101) กล่าวว่า เด็กทุกคนต้องการที่จะแสดงออกทางด้านความคิดและความรู้สึกต่างๆ ศิลปะเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกและความเข้าใจ รวมทั้งความเป็นบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมา ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กถ่ายทอดมาจากประสบการณ์ และจินตนาการของเด็กแต่ละคน

Tansley (1960, p. 167-172) กล่าวว่า งานสร้างสรรค์ในโรงเรียนเป็นรูปแบบที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ ในการพัฒนาความเจริญงอกงามทุกด้าน เช่น พัฒนาการทางอารมณ์ สติปัญญา ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

Good (1973, p. 38) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกิจกรรมที่มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ และการมีทักษะเพื่อสร้างเป็นผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. :1) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ทำอย่างเสรี ซึ่งจะช่วยพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยครูพึงระลึกเสมอว่า ศิลปะสำหรับเด็กมิได้เน้นให้เด็กทำได้สวยหรือเหมือนจริงแต่เพื่อให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านจากกิจกรรมนี้ กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กซึ่งกิจกรรมมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี สามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ ส่งเสริมการตัดสินใจ และทักษะในการสร้างเป็นผลงานที่มิได้เน้นเพียงความสวยงามจะช่วยให้เด็กมีความสุข มีความพอใจ เกิดความนับถือตนเอง และผู้อื่นได้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เหมาะกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ไม่เพียงส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาและผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความคิดอิสระ คิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักการทำงานด้วยตนเองและฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะและนำไปสู่การเรียนอ่าน เขียน อย่างสร้างสรรค์ต่อไป กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ได้แก่ การวาดภาพ การพิมพ์ การปั้น การฉีก การตัดป และการประดิษฐ์เศษวัสดุ

องค์การ อิมทรัมพรรย์ และ คนอื่น ๆ (2526, น. 279-282) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงานมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล

รู้จักสังเกต มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ เป็นผู้กล้าตัดสินใจ และฝึกให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539, น. 63-38) กล่าวว่าศิลปะช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้าน พฤติกรรมในการทำงานบุคลิกภาพ การแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การเอื้อเฟื้อ การร่วมมือ และการเปลี่ยนความคิด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, น. 15) กล่าวว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนา เด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ นอกจากนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531, น. 6-15) ได้สรุปถึง ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ดังนี้ 1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสระภาพในการทำงานในขณะเดียวกันเด็กก็จะสามารถเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อน ๆ ได้ 2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ส่งเสริม ให้รู้จักสังเกต 3. เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนานการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ เพื่อนเป็นโอกาสที่เด็กแสดงออก ซึ่งความคิดของเขาและเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วย

2.5.2 ความสำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์

วิทยาการทางด้านสมองทำให้เราทราบได้ว่า คนเรามีศักยภาพทางการคิด เกิดจากสมองทั้ง 2 ซีก คือ ซีกซ้ายและซีกขวาของเราทำงานและพัฒนาการคิดตัดสินใจ และคิดสร้างสรรค์ สมองทั้งสองซีกจะทำงานเชื่อมโยงไปพร้อมกันในทุกกิจกรรมการคิด การพัฒนาสมองของเด็กจึงจัดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้สมองทั้งสองซีกทำงานสมดุล กิจกรรมสร้างสรรค์จึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยเชื่อมโยงการทำงานของสมองและพัฒนาจินตนาการซึ่งสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก เด็กจะแสดงออกมาเป็นภาพ รูปร่าง และรูปทรง จึงเป็นโอกาสที่เด็กจะได้ฝึกสมองจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีหลากหลายแบบ เป็นการให้เด็กกระทำ และสังเกตซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เด็ก เด็กจะเกิดความสามารถในการพัฒนาความคิดรวบยอดและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้ต่อไป อีกทั้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ยังสามารถพัฒนาจิตเด็กได้อย่างมีคุณภาพ คือให้เป็นผู้มีความอดทนเพราะต้องสร้างสรรค์ผลงานของตนจนสำเร็จ จะสร้างความภูมิใจต่อตนเองหรือสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองได้ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้เด็กพึ่งตนเองในการทำสิ่งต่างๆ ตามความสามารถ เป็นการกระตุ้นให้เด็กตระหนักถึงความมีคุณค่าในตนเอง เด็กจะเป็นผู้มีความมั่นใจและกล้าที่จะผจญปัญหา ในขณะเดียวกัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทางสังคม เพราะเด็กจะได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อน เด็กจึงเรียนรู้การแก้ปัญหาการทำงาน รู้จักปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันด้วยดีในสังคม เมื่อเด็กสร้างผลงานสิ้นสุดแล้ว

การชักชวนให้เด็กชื่นชมผลงานของตนเอง เป็นการปลูกจิตสำนึกเด็กให้เห็นคุณค่าของศิลปะที่ตนสร้างขึ้น และฝึกฝนการแสดงความชื่นชมในความสวยงาม สร้างความเพลิดเพลินและความสุขจากสิ่งใกล้ๆ ตัวเด็กเอง

2.5.3 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรมีลักษณะหลายหลาย เช่น ให้เด็กมีโอกาสทดลอง ค้นคว้าและสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างเหมาะสม สิ่งที่นำมาใช้ในกิจกรรมควรมีหลายลักษณะแตกต่างกันไป มีความเร้าใจตรงความต้องการและไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินความสามารถของเด็ก (นวพร แซ่เลื่อง, 2539, น. 40) (จิตทนาวรรณ เดือนฉาย, 2541, น. 29-30) ได้สรุปถึงเนื้อหาศิลปะชั้นอนุบาล 2 ไว้ดังนี้

1. การปูพื้นฐานให้เด็กมองเห็นความสวยงามทางศิลปะ ได้แก่ ฝึกให้สังเกต และสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่มีรูปร่างเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ให้เด็กช่วยกันจัดแจกัน จัดมุมห้อง หรือนำสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปมาตกแต่งห้องเรียน เป็นต้น

2. การวาดภาพระบายสี ได้แก่ การวาดภาพโดยเสรี การป้ายสีด้วยพู่กัน การระบายสีเทียน ในวิชาต่าง ๆ หรือระบายสีตามรูปทรง เรื่องราวที่กำหนดและพาเด็กออกไป ศึกษานอกสถานที่ แล้วกลับมาเขียนภาพ เป็นต้น

3. การทดลองเกี่ยวกับสี ได้แก่ การละเลงสี หยดสี ทาสี เป่าสี ผสมสี โรยสี และกลิ้งสี เป็นต้น

4. การพิมพ์ภาพ ได้แก่ พิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ แม่พิมพ์ตรายางหรือส่วนต่าง ๆ ของช่วงแขน และการพิมพ์ภาพลายนูน โดยใช้ดินสอหรือดินสอสี เป็นต้น

5. การปั้น ได้แก่ การปั้นด้วยแป้ง ดินเหนียว ดินน้ำมันให้เป็นรูปทรง ปั้นเป็นเรื่องราว ปั้นเป็นขนม ปั้นตามใจชอบ และการเล่นก่อทราย

6. การพับ ฉีก ตัด ปะ ได้แก่ การฉีก หรือตัด และแปะ เป็นเรื่องราวต่าง ๆ การพับหรือม้วนกระดาษเป็นรูปทรงต่าง ๆ และนำมาประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ และการพับผ้าเช็ดหน้า ใบตอง ใยมะพร้าว ตามใจชอบ เป็นต้น

7. การประดิษฐ์ ได้แก่ การประดิษฐ์ภาพเครื่องห้อยแขวน ประดิษฐ์ของเล่นของใช้ การร้อยวัสดุต่างๆ การเย็บหรือการสาน เป็นต้น

8. การเขียนภาพผนัง โดยใช้กระดาษต่อกันเป็นแผ่นใหญ่ และให้เด็กช่วยกัน เขียนภาพตามความมุ่งหมาย

9. งานต่อประกอบ โดยตัดกระดาษ ฉีกกระดาษ พับกระดาษ หรือหาวัสดุ ต่าง ๆ มาประกอบ

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2533, น. 7) กล่าวถึงกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล ได้แก่ กิจกรรมวาดเส้น (Drawing) กิจกรรมระบายสี (Painting) กิจกรรมภาพพิมพ์ (Print Making) กิจกรรมประติมากรรม (Sculpture) และกิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง (Crafts)

สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะเหมาะกับเด็ก ได้แก่ กิจกรรมเล่นสี กิจกรรมวาดเส้น ระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้น งานกระดาษ และประติมากรรม เป็นต้น โดยเน้นความ หลากหลายของกิจกรรมเป็นสำคัญ โดยครูควรฝึกให้เด็กเรียนรู้และฝึกด้วยตนเอง

2.5.4 คุณค่าของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์มีคุณค่าต่อการพัฒนาเด็กในขอบเขตที่ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้แสดงความสามารถของตนให้ผู้อื่นยอมรับตามที่ต้องการก็จะเป็นผลดีต่อการพัฒนาส่งเสริมความรู้สึกที่ดีต่อตนเองซึ่ง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2524, น. 100) ได้กล่าวถึง คุณค่าของศิลปะว่า นอกจากจะช่วยให้เด็กลดความคับข้องใจแล้ว ยังช่วยให้เกิดความพึงพอใจ มีอารมณ์แจ่มใสมั่นคงและเกิดความมั่นใจในการแสดงออก ส่งผลให้เรียนรู้การทำงานและปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เป็นการช่วยให้เกิดการยอมรับว่ามีความสามารถพร้อมที่จะช่วยเหลือและร่วมมือกับหมู่คณะ ส่งผลให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้องในสังคมและมีบุคลิกภาพเป็นไปในทางดีงาม (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531, น. 6-15) ได้สรุปถึงประโยชน์ของ กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ มีอิสรภาพในการทำงาน โดยครูวางวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้เด็กสามารถหยิบได้ตามความพอใจและสามารถเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อนได้

2. เกิดความพอใจและสนุกสนานในขณะทำงานเด็ก ๆ ได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกทางความคิด และความสามารถทางสร้างสรรค์ จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมให้เขามีกำลังใจเข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดีและมีความสามารถหลายอย่าง องค์ประกอบที่ช่วยให้เด็กเกิดความพอใจสนุกสนานในขณะทำกิจกรรม คือมีเวลาและสถานที่กว้างพอที่เขาจะทำได้เสร็จตามความพอใจและทำสิ่งต่าง ๆได้อย่างสนุกสนาน จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านและช่วยให้เด็กได้เห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิด กล้าทำ ตระหนักถึงคุณค่าของตนที่มีต่อกลุ่ม มีความภาคภูมิใจต่อผลงานที่ทำเสร็จได้ด้วยตนเองและเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ๆ เป็นการส่งเสริมให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองได้ดี

2.5.5 ประโยชน์ของกิจกรรมสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ ซึ่งประกอบเป็น 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยครอบคลุมพัฒนาการเด็ก 4 ด้านดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก จากการเขียนภาพและการเล่นสี เช่น กิจกรรมเขียนภาพด้วยสีเทียน สีน้ำ เป่าสี ทับสี ปั้นดินเหนียว ดินน้ำมัน งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ เป็นต้น

2. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ เด็กมีโอกาสชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม เช่น กิจกรรมเขียนภาพตามความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ ฯลฯ

3. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ทางสังคม ด้วยการเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผน ตัดสินใจเลือกและลงมือปฏิบัติ ให้เด็กมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ ความต้องการของตนเองและผู้อื่น เช่น การเลือกทำกิจกรรมศิลปะตามความสนใจ การฟังความคิดเห็นของเด็กคนอื่น การรู้จักรอคอยที่จะใช้อุปกรณ์ร่วมกับผู้อื่น การรู้จักแบ่งปันวัสดุ ของใช้ เป็นต้น

4. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นประสบการณ์ที่ส่งเสริมความคิดของเด็ก เกี่ยวกับการรับรู้ และการแสดงความรู้ผ่านสื่อ วัสดุ และผลงาน เช่น การวาดภาพ ระบายสี ปั้นดิน ประดิษฐ์ ส่งเสริมด้านการใช้ภาษาและด้านการเขียนในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก และการสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด เช่น การให้เด็กเขียนภาพนิทาน วาดภาพด้วยสีเทียน สีน้ำ เป็นต้น

2.5.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการใช้กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน (Erik Erikson) กล่าวว่าเด็กอายุ 3-6 ขวบ เป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality) ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเสรีจะทำให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กถูกจำกัด ควบคุมการคิดและกระทำโดยการห้ามปรามหรือถูกตำหนิติเตียนเมื่อทำไม่ถูกใจผู้ใหญ่ เด็กจะรู้สึกผิดและไม่กล้าที่จะคิดทำสิ่งต่างๆด้วยตัวเอง ซึ่งจะมีผลเสียต่อพัฒนาการในขั้นต่อๆไป (เพียงจิต โรจน์ศุภรัตน์, 2531, 3 อ้างจาก Richard and Norman, 1977, p.99)

Peterson (1985) กล่าวว่า เด็กทุกคนมีขีดขั้นของความสามารถของความคิดสร้างสรรค์ในด้านศิลปะแตกต่างกัน เด็กในแต่ละคนก็สามารถที่จะปรับปรุงและพัฒนาขึ้นได้ภายในขอบเขต

และความสามารถของตนเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกตอนหนึ่งว่า เด็กอนุบาลมีความคิดสร้างสรรค์และต้องการที่จะแสดงออกทั้งด้านความคิดและความรู้สึกต่างๆ ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการโอกาสที่จะได้แสดงออก อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึก และความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มาจากประสบการณ์และจินตนาการ

การสอนศิลปะตามแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดและจินตนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทั้งสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ครูจำเปนต้องส่งเสริมให้เด็กทุกคนแสดงออกอย่างเสรี มีโอกาสค้นคว้ากับวัสดุนานาชนิดอย่างกว้างขวางมากที่สุด โดยไม่มีการใช้อำนาจใดๆบังคับ มิฉะนั้นแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ย่อมไม่เกิดขึ้น (เลิศ อานันทนะ, 2535, 44)

เลิศ อานันทนะ (2535, น. 30) กล่าวว่า ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าทุกวิชย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เป็นวิชาที่มีบทบาทด้านพัฒนาบุคลิกภาพและสังคม

เยาวพา เดชะคุปต์ (2528, น. 97) กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการทดลลองค้นคว้า และสามารถสื่อสารสิ่งที่เขาได้ทดลองกับผู้อื่น และยังมีโอกาสได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กตลอดทั้งสร้างความสัมพันธ์ในการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านเขียน นอกจากนี้ยังมีโอกาสพัฒนาด้า

พร พันธ์โอสถ (2543, น. 16) กล่าวว่า ศิลปะจะสามารถพัฒนาเด็กได้ดี ก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับความต้องการและขั้นตอนการพัฒนาการตามวัยของเด็ก ศิลปะของสำหรับเด็กเล็กจึงมีวิธีการเรียนการสอนที่ต่างจากศิลปะของเด็กโตและผู้ใหญ่ โดยปกติภาพวาดของเด็กเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา ไม่หยุดนิ่ง และเด็กใส่ใจกับภาพที่เกิดขึ้นภายในใจตนมากกว่าภาพที่ปรากฏในกระดาษตรงหน้า ด้วยภายในใจเป็นภาพที่เกิดจากพลังจินตนาการและมีความงดงามที่สุดเทียบเท่ากับสิ่งที่เด็กกำลังคิดอยู่ เพราะฉะนั้นกระบวนการที่เด็กวาดภาพจึงเป็นการที่เด็กใช้พลังจินตนาการของตนสร้างสรรค์งานขึ้นมา

การคิดสร้างสรรค์จากงานศิลปะ โดยให้เด็กแสดงออกทุกอย่างอย่างอิสระ ทำให้เด็กมีการพัฒนาการทางศิลปะ ได้ดีขึ้นซึ่งอาจจะเริ่มจากการขีดเขี่ย เริ่มขีดเขียน และการวาดของจริง ดังนั้นการเริ่มต้นของเด็กที่มีพรสวรรค์ทางศิลปะก็จะเกิดจากความชอบรัก ในการทำกิจกรรมทางด้านศิลปะ นอกจากจะเกิดขึ้นกับตัวเด็กแล้ว ผู้ที่ต้องคอยดูแล ให้การสนับสนุน เช่น ผู้ปกครอง ครู ก็ต้องให้ความเอาใจใส่กับลูกน้อยด้วย

2.6 ชุดกิจกรรม

2.6.1 ความหมายของชุดกิจกรรม

ชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรม มาจากคำว่า Instructional Packages หรือ Learning Packages เดิมทีเดียวมักใช้คำว่า ชุดการสอน เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอนแต่ต่อมาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น นักการศึกษาจึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า ชุดการเรียน เพราะการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของนักเรียนและการสอนเป็นกิจกรรมของครู กิจกรรมของครูและนักเรียนจะต้องเกิดคู่กัน (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2542, 91) และในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบฝึกซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของชุดกิจกรรม ดังนั้นการทำกิจกรรมต่างๆในชุดแบบฝึกก็คือการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

ศิริลักษณ์ หนองเส (2545, น. 6) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะในตัวนักเรียนในด้านการเรียนรู้ การเสาะแสวงหาความรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

เพชรรัตดา เทพพิทักษ์ (2545, น. 30) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม คือ ชุดการเรียนหรือชุดการสอนนั่นเอง ซึ่งหมายถึง สื่อการสอนที่ครูเป็นผู้สร้างประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและองค์ประกอบอื่นเพื่อให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ และมีการนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการประกอบการเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ

พวงเพ็ญ สิงห์โตทอง (2548, น. 10) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่า เป็นการรวบรวมสื่อการเรียนสำเร็จรูปไว้เป็นชุดเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองได้อย่างสะดวก ตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อบรรลุจดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเรียนที่เน้นความสามารถส่วนบุคคล ผู้เรียนมีอิสระและพึ่งพาผู้สอนน้อยที่สุด ถายในชุดประกอบด้วยสื่อต่างที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิด และองค์ประกอบอื่นที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยที่ผู้สร้างได้รวบรวมและจัดอย่างเป็นระบบไว้เป็นกลุ่ม และสร้างไว้เพื่อจุดประสงค์ใดจะมีชื่อเรียกตามการใช้งานนั้นๆ เช่น ถ้าสร้างเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูใช้ประกอบการสอน โดยเปลี่ยนบทบาทให้ครูพูดน้อยลง นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เรียกว่าชุดกิจกรรมสำหรับครู แต่ถ้าให้ผู้เรียนเรียนจากชุดกิจกรรมนี้ เรียกว่า ชุดกิจกรรม ในการสร้างชุดกิจกรรมจะพิจารณาจาก 1) ใช้สื่อหลายชิดตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน 3) เหมาะสมกับการตอบสนองของผู้เรียน 4) เป็นสื่อที่จัดหาได้ไม่ยาก

ดำรงศักดิ์ มีวรรณ์ (2552, น. 17) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม คือ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยครูต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงคีการเรียนรู้สิ่งที่ต้องการผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา

นพคุณ แดงบุญ (2552, น. 16) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้น ประกอบด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบเข้ากันเป็นชุด เพื่อเกิดความสะดวกต่อการใช้ในการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

ประเสริฐ สำเภารอด (2552, น. 12) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการเรียนการสอนประเภทสิ่งตีพิมพ์และกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อกิจกรรม 2) คำชี้แจง 3) จุดประสงค์ 4) เวลาที่ใช้ 5) วัสดุอุปกรณ์ 6) เนื้อหาและใบความรู้ 7) สถานการณ์ 8) กิจกรรม 9) แบบทดสอบท้ายกิจกรรม

Good (1973, p. 306) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง โปรแกรมทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือครู เนื้อหา แบบทดสอบ ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างชัดเจน ชุดกิจกรรมนี้ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำเท่านั้น

Duann (1973, p. 169) กล่าวถึงชุดการเรียนว่า เป็นการเรียนรายบุคคล (Individua lizedinstruction) เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัทฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมาย ผู้เรียนจะเรียนตามอัตราความสามารถ และความต้องการของตน

Kapfer & Kapfer (1972, p. 3-10) ได้ให้ความหมายของคำว่าชุดการเรียนไว้ว่า เป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนจนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ ส่วนเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการเรียน นำมาจากขอบข่ายความรู้ที่หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งต้องสื่อความหมายให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน จนผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมาย หรือจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นชุดสื่อประสมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างชัดเจนซึ่งประกอบด้วยคู่มือครู เนื้อหากิจกรรม วัสดุอุปกรณ์และแบบทดสอบ มีการจัดเก็บไว้ในแฟ้มหรือกล่อง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่าชุดกิจกรรมเป็นหลักเพราะชื่อมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์ที่เน้นให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือ

กระทำประกอบด้วย ชื่อชุดกิจกรรม วัตถุประสงค์ อุปกรณ์ วิธีทำหรือขั้นตอนของกิจกรรม การวัดและประเมินผลและเครื่องมือประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.6.2 หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ชุดกิจกรรม

วิชัย ดิสระ (2533, น. 249-250) ได้กล่าวถึงการสอนที่มีคุณภาพตามแนวคิดของบลูมว่าประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ

1. การให้แนวทาง คือ การอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้นๆ แล้วจะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน

3. การเสริมแรง ทั้งการเสริมแรงภายนอก เช่น การให้สิ่งของ การกล่าวชม หรือการเสริมแรงภายในตัวนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น

4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแก้ข้อบกพร่อง ซึ่งจะต้องมีการแจ้งผลการเรียนและข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523, น. 119) มีแนวคิดซึ่งมาจากจิตวิทยาการเรียนที่นำมาสู่การผลิตชุดการเรียน ดังนี้

1. เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. เพื่อยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยการศึกษาด้วยตนเอง

3. มีสื่อการเรียนใหม่ ที่ช่วยในการเรียนของนักเรียนและช่วยในการสอนของครู

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เปลี่ยนไป โดยเปลี่ยนจากครูเป็นผู้มีอิทธิพลไปเป็นยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2.6.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบที่ต่างกันตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

Houstion Other (1972, p. 10-15) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. คำชี้แจง (prospectus) อธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายในส่วนชุดกิจกรรม สิ่งที่ผู้เรียนจะต้องรู้ก่อนและขอบข่ายของกระบวนการเรียนทั้งหมดในชุดกิจกรรม

2. จุดมุ่งหมาย (objectives) คือ ข้อความที่แจ่มชัดและไม่กำกวมที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากเรียนแล้ว

3. การประเมินผลเบื้องตน (pre – assessment) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนการสอนนั้น และดูว่าสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายเพียงใด การประเมินผลเบื้องต้นนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการทดสอบข้อเขียน ปากเปล่า การทำงาน ปฏิกิริยาตอบสนอง หรือคำถามง่ายๆ เพื่อให้รู้ถึงความต้องการและความสนใจ

4. การกำหนดกิจกรรม (enabling activities) คือ การกำหนดแนวทางและวิธีเพื่อไปสู่จุดหมายที่วางไว้ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

5. การประเมินผลขั้นสุดท้าย (post – assessment) เป็นข้อสอบเพื่อวัดผลหลังเรียน

ทิศนา แขมมณี (2534, น. 10-12) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วยหมายเลขกิจกรรม ชื่อของกิจกรรมและเนื้อหา

2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรม และลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

3. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น แนวคิดเป็นส่วนที่ระบุเนื้อหา หรือมโนทัศน์ของกิจกรรมนั้น ส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ

4. สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง

5. เวลาที่ใช้ เป็นการระบุจำนวนเวลาโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเท่าใด

6. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุวิธีการดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

7. ภาคผนวก ในส่วนนี้คือ ตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับครู รวมทั้งเฉลยแบบทดสอบ

บุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 95) และบุญเกื้อ วรหาเวช (2545, น. 95-96) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ผู้สอนต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทผู้เรียนและการจัดชั้นเรียน

2. บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

3. แบบทดสอบวัดผลความก้าวหน้าของผูเรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าหลังจากเรียนด้วยชุดกิจกรรมแล้วผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

4. สื่อการเรียนต่างๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษา มีหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภท สิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียนโปรแกรม หรือประเภทโสตทัสนอุปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่างๆ เทปบันทึกเสียง ฟิล์มสตริป สไลด์ ของจริง เป็นต้น

Green (1976, p. 38-47) การสอนวิทยาศาสตร์สำหรับผู้เรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เมื่อผู้สอนมีการนำอุปกรณ์ต่างๆ เข้ามาใช้ในการสอนต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับหลักสูตรและเป้าหมายเน้นให้เด็กได้ค้นพบความจริงด้วยตนเอง ได้ทำงานด้วยตนเองตามความยากง่ายอย่างเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเสนอรูปแบบการสร้างชุดการเรียนในการสอนวิทยศาสตร์ด้วยตนเอง ไว้ดังนี้

1. บัตรคำถามคำตอบ ซึ่งนำไปใช้ก่อนและหลังเรียน เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนรู้หรือไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับงานที่ทำมาก่อนและเพื่อให้เด็กเกิดความคิดก่อน

2. การทดลอง ประกอบด้วยปัญหาที่นำไปสู่การทดลอง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการดำเนินการทดลอง บทบาทของผู้สอนในการสอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง คือ เป็นผู้ตรวจสอบผลการทดลอง ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายและผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนทดลองซ้ำ เพื่อตรวจสอบผลการทดลอง

Duann (1973, p. 169) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ 6 ประการ คือ

1. มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการเรียน
2. บรรยายเนื้อหา
3. มีจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
4. มีกิจกรรมในการเรียน
5. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมจะให้เกิดแก่ผู้เรียน
6. มีเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ศิริลักษณ์ หนองเส (2545, น. 6-7) ได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพทางการเรียนรู้ทางวิทยาสาสตร์ ภายในชุดกิจกรรมนี้ มีโครงสร้างดังนี้

1. ชื่อชุดกิจกรรม หมายถึง ชื่อกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์

2. ชื่อหน่วย หมายถึง หัวข้อย่อยที่ประกอบขึ้นเป็นชุดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละชุดกิจกรรม

3. คำชี้แจงสำหรับนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรม หมายถึงข้อแนะนำในการเรียนด้วยตนเองจากชุดกิจกรรมของผู้เรียน

4. สาระการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหา รายละเอียดของหน่วยการเรียนในชุดกิจกรรม

5. ตัวบ่งชี้ในการเรียนรู้ หมายถึง การระบุพฤติกรรมการเรียนรูของเนื้อหาในหน่วยย่อยของชุดกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนด

6. เวลาที่ใช้ หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมย่อย

7. กิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วย หมายถึง การกำหนดงานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ

8. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้กับการเรียนการสอนในชุดกิจกรรม

9. การประเมินผล หมายถึง การทดสอบความสามารถของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยหน่วยการเรียนในชุดกิจกรรม

พูลทรัพย์ โพธิ์สุ (2546, น. 44-46) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน คือ 1) ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ และ 2)คู่มือผู้สอนประกอบการสอนชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีไว้เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ชื่อกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุหมายเลขกิจกรรม และชื่อกิจกรรม

1.2 คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของชุดกิจกรรม และลักษณะของกิจกรรม

1.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายของกิจกรรมเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1.4 เวลาที่ใช้ เป็นส่วนระบุเวลาทั้งหมดในการใช้ชุดกิจกรรมแต่ละชุด

1.5 ใบความรู้ เป็นส่วนระบุเนื้อหาของกิจกรรมนั้นๆ

1.6 อุปกรณ์ เป็นส่วนที่ระบุวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.7 กิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

1.8 แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม เป็นส่วนที่กำหนดคำถามเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. คู่มือประกอบการสอนชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีไว้เพื่อให้ผู้สอนเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และดำเนินกิจกรรมซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุหมายเลขกิจกรรม และชื่อกิจกรรม

2.2 คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของชุดกิจกรรม และลักษณะของกิจกรรม

2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายของกิจกรรมเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2.4 แนวคิดหลัก เป็นส่วนที่ระบุแนวคิดหลักที่มีในชุดกิจกรรมแต่ละชนิด

2.5 เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุเวลาทั้งหมดในการใช้ชุดกิจกรรมแต่ละชุด

2.6 สื่ออุปกรณ์ ป็นส่วนที่ระบุวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

2.7 การดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุกิจกรรมการเรียนการสอนการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

2.8 คำเฉลยแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุคำเฉลยแบบฝึกหัดเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาคำตอบของผู้เรียน

2.9 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นส่วนที่ระบุคำแนะนำในการทำกิจกรรม

จากการศึกษาองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของชุดแบบฝึก คือ ชื่อชุดแบบฝึก คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาที่ใช้ ใบความรู้ แบบฝึกหัด แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

2.6.4 ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม

ในการสร้างชุดกิจกรรม มีนักการศึกษาได้เสนอขั้นตอนของการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

Butts (1974, p. 85) เสนอหลักการสร้างไว้ ดังนี้

1. ก่อนที่จะสร้างต้องกำหนดโครงร่างคร่าวๆ ก่อนว่าจะเขียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร

2. ศึกษางานด้านวิทยาศาสตร์ละเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำ

3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

4. แจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อยๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมแต่ละตอนให้เหมาะสมกับแบบฝึก

6. กำหนดเวลาที่ใช้ในแบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

7. กำหนดการประเมินผลว่าจะประเมินผลก่อนเรียนหรือหลังเรียน

Dervito & Krockover (1976, p. 388) ได้จัดทำชุดการเรียนกิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มีชื่อว่า “Creative Science Ideas and Activities for Teacher and Children” กิจกรรมที่สร้างขึ้นได้นำกระบวนการวิทยาสาสตร์มาสัมพันธ์กับความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดเพื่อพัฒนากิจกรรมอื่นๆ ตามมาอีก ชุดการเรียนนี้จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยให้ครูมีทักษะและเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ประสบความสำเร็จ รูปแบบในการสร้างชุดการเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมทางวิทยาศาสตร์มีดังนี้

1. ปัญหาเพื่อนำไปสู่กิจกรรม

2. กำหนดสถานการณ์ซึ่งเป็นบรรยากาศหรือกำหนดกิจกรรมการทดลอง

3. คำถามจากการใช้สถานการณ์หรือทำกิจกรรมการทดลอง คำถามนี้ไม่มีคำตอบ เด็กจะตอบอย่างไรก็ได้ คำตอบของเด็กอยู่ในรูปสมมติฐาน

4. ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเพื่อแนะนำเด็กให้ทำกิจกรรมต่อเนื่องไปอีก

5. คำถามเพื่อให้เด็กเกิดความคิดและความสนใจที่จะดำเนินการหาข้อเท็จจริงตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

สมจิต สวธนไพบูลย์ (2549, น. 8-9) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ อ้างในรายงานการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้สรุปการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นส่งเสริมความรอบรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากสถานการณ์ เรื่องที่กำหนดให้ เช่น จากการเรียนรู้ จากการทดลอง จากการปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลมาจัดกระทำอย่างมีความหมาย สู่การพัฒนาทักษะการคิด การสรุปองค์ความรู้

2. ขั้นปฏิบัติการดีมีประโยชน์ต่อสังคม หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการ ได้ลงมือปฏิบัติ เพิ่มพูนทักษะการคิด พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะปฏิบัติที่มีคุณค่าต่อสังคม

3. ขั้นเผยแพร่และพัฒนาผลงาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนา แก้ไขผลงานอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อย พร้อมทั้งฝึกทักษะการปฏิบัติในการประชาสัมพันธ์ โดยการพูดและการเขียน

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2525, น. 189-192) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่เรานำมาทำเป็นชุดกิจกรรมนั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อะไรบ้างให้กับผู้เรียน นำวิชาที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยนั้นจะมีหัวเรื่องย่อยๆ รวมอยู่อีกที่เราจะต้องศึกษาพิจารณาให้ละเอียดชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในหน่วยอื่นๆ และควรคำนึงถึงการแบ่งหน่วยของการเรียนการสอนของแต่ละวิชานั้น ควรจะเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหา สาระสำคัญให้ถูกต้องว่าอะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ก่อนอันเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้และลักษณะธรรมชาติในวิชานั้น

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งหน่วยการเรียนรู้ได้แล้วจะต้องพิจารณาตัดสินใจอีกครั้งว่า จะทำชุดการสอนแบบใดโดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่า ผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรกับผู้เรียน จะทำกิจกรรมอย่างไร และจะทำได้ดีอย่างไร สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราจะสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน หาสื่อการเรียนได้ง่าย พยายามศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งหนึ่งว่าหน่วยการเรียนรู้นี้มีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร และมีหัวเรื่องย่อยๆ อะไรอีกที่รวมกันอยู่ในหน่วยนี้

4. กำหนดความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาระและหลักเกณฑ์ที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน

5. จุดประสงค์การเรียน ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับสาระสำคัญ

6. การวิเคราะห์งาน คือการนำจุดประสงค์การเรียนแต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งานเพื่อหากิจกรรมการเรียนรู้ แล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม สอดล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

7. เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนของการเรียนการสอน จะต้องนำกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละข้อที่ทำการวิเคราะห์งาน และเรียงลำดับกิจกรรมไว้ทั้งหมดมาหลอมรวมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นสมบูรณ์ที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการเรียน โดยคำนึงถึงพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน วิธีดำเนินการสอน ตลอดจนการติดตามผลและการประเมินพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเมื่อมีการเรียนการสอน

8. สื่อการเรียน คือวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องกระทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะต้องจัดทำและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อการเรียนรู้เป็นของที่ใหญ่โตหรือมีคุณค่าที่ต้องจัดเตรียมมาก่อนจะต้องเขียนบอกไว้ให้ชัดเจนในคู่มือผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนว่าจะต้องจัดหาได้ ณ ที่ใด

9. การประเมินผล คือการตรวจสอบดูว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้จะใช้วิธีการใดก็ตาม แต่จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เราตั้งไว้

10. การทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อหาประสิทธิภาพ การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมควรนำไปใช้กับกลุ่มเล็กๆ ดูก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงอย่างดีแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มใหญ่หรือทั้งชั้น

จากขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมควรมีการวางแผนกำหนดเนื้อหา ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรม กำหนดเวลา สื่ออุปกรณ์และการประเมินผล แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้หลักการสร้างตามแนวของบัทส์ และวิชัย วงศ์ใหญ่ มาประยุกต์เพื่อความเหมาะสมของงานวิจัยครั้งนี้

2.6.5 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

ประเสริฐ สำเภารอด (2552, น. 16) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนช่วยเร้าความสนใจให้นักเรียน ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ความรู้ด้วยตนเอง ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็มประสิทธิภาพ

อุษา คำประกอบ (2530, น. 33)ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดกิจกรรมตามแนวคิดของแฮริสเบอร์เกอร์ ไว้ 5 ประการ คือ

1. นักเรียนสามารถทดสอบตัวเองก่อนว่ามีความสามารถระดับใด หลังจากนั้นก็เริ่มต้นเรียนในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลามาเรียนในสิ่งที่ตนเองรู้อยู่แล้ว

2. นักเรียนสามารถนำบทเรียนไปเรียนที่ไหนก็ได้ตามความพอใจไม่จำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่

3. เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนสามารถทดสอบตัวเองได้ทันทีเวลาไหนก็ได้ และได้ทราบการเรียนของตนเองทันทีเช่นกัน

4. นักเรียนมีโอกาสได้พบปะกับผู้สอนมากขึ้น เพราะผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองครูก็มีเวลาให้คำปรึกษากับผู้เรียนที่มีปัญหาในขณะใช้ชุดกิจกรรมด้วยตนเอง

5. นักเรียนจะได้รับคะแนนอะไรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนเอง ไม่มีคำว่าสอบตกสำหรับผู้ที่เรียนไม่สำเร็จ แต่จะทำให้ผู้เรียนกลับไปศึกษาเรื่องเดิมนั้นใหม่ จนผลการเรียนได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

สมจิต สวธไพบูลย์ (2535, น. 39) ได้กล่าวถึงข้อดีของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัตภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล
2. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู
3. ใช้สอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนไม่ทัน
4. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่าน
5. ช่วยไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายจากการเรียนที่ต้องทบทวนซ้ำซาก
6. สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่จำเป็นต้องเรียนพร้อมกัน
7. นักเรียนตอบผิดไม่มีผู้เยาะเย้ย
8. นักเรียนไม่ต้องคอยฟังสิ่งที่ครูสอน
9. ช่วยลดภาระของครูในการสอน
10. ช่วยประหยัดรายจ่ายอุปกรณ์นักเรียนที่มีจำนวนมาก

11. ผู้เรียนจะเรียนเมื่อใดก็ได้

12. การเรียนไม่จำกัดเรื่องเวลาและสถานที่

13. ส่งเสริมความรับผิดชอบแก่ผู้เรียน

จากประโยชน์ของชุดกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปประโยชน์ของชุดกิจกรรมสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้

2. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดในด้านต่างๆ

3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและสถานที่

4. ย้ำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจก็สามารถนำมาศึกษาเรียนรู้ได้เสมอ แม้ว่าอาจจะลืมเรื่องเดิมที่เคยเรียนแล้ว

5. ลดบทบาทหน้าที่ในการสอนของครูโดยให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้แทน

6. เป็นการพัฒนาสื่อการสอนของครู โดยจะต้องทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

7. ลดความกดดันให้กับผู้เรียนที่เรียนรู้ช้า

8. ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฬาลักษณ์ สุตระ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประสาทสัมผัสที่มีผลต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเด็กวัยเตาะแตะ ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยเตาะแตะก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประสาทสัมผัส ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ย ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่าคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาธิตา จักรบุตร (2550) ผลของการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กการประสานงานระหว่างมือและตาและความสามารถด้านการเขียนลีลาเส้น : กรณีศึกษาเด็กออทิสติก ระดับอนุบาลโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการประสานงานระหว่างตากับมือ ของนักเรียนหลังได้รับการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความสามารถในการเขียนลีลาเส้นของนักเรียนหลังได้รับการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมศรี เมฆไพบูลย์วัฒนา (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุชนม์ ปิยพงศ์โกวิท (2552) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่มีต่อทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ก่อนการทดลอง มีค่าเฉี่ยของคะแนนทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเท่ากับ 5.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.547 และหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเท่ากับ 8.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.165 และคะแนนทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างงกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติยา แก้วขอมดีและสุกัญญา จันทรมาศ (2559) รายงานการวิจัยการจัดกิจกรรมการปั้นแป้งโดว์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอนุบาลชั้นปีที่1/2 โรงเรียนเกษมพิทยา สรุปผลการวิจัยว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการปั้นเพื่อพัฒนาความสามารถของกล้ามเนื้อมือหลังการทดลองทำกิจกรรมการปั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มณฑา ไร่ทิม (2544) ได้ทำวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรมที่ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์ไนซ์แมคคาธี่ 4 แม็ท แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีจากวัสดุสัมผัสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐวรรณ ขนชัยภูมิ (2546) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการภาพกับการปั้นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดสระบัว เขตปทุมวัน กรุงเทพมหาคร พบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการวาดภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการวาดภาพนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้น มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดวงพร พิทักษ์วงศ์ (2546, น. 81) ได้ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และที่เรียนตามแบบปกติตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา นิสภกุล (2550, น. 74) ศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาลไอซิ่ง พบว่า การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาลไอซิ่งสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาลไอซิ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลิญา ปรีชากุล (2550) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลพบว่า หลังการทดลองทำกิจกรรมศิลปะวาดภาพกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ปานิตา กุดกรุง (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ โดยทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมเป็นสื่อประสมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมให้เด็กได้คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ อีกทั้งยังช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ นิ้วมือของเด็กได้ดีอีกด้วย

Hilgard E.R. (1962) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก พบว่า เด็กมีอายุมากกว่ามีวุฒิภาวะมากกว่าจะเขียนรูปได้เร็วและง่ายกว่าเด็กที่มีอายุน้อย จากการทดลองกับเด็กกลุ่มหนึ่งอายุประมาณ 2-3 ขวบ โดยการฝึกให้ติดกระดุม ปีนบันได และการใช้กรรไกรเป็นเวลา 12 อาทิตย์ เปรียบเทียบกับเด็กอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกทำกิจกรรมต่างๆ ดังกลุ่มทดลอง เด็กกลุ่มนี้มีอายุแก่กว่าเด็กกลุ่มแรก 3 เดือน ผลปรากฏว่าหลังการฝึกหัด 12 อาทิตย์ เด็กกลุ่มในทดลองสามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม หลังจากนั้นกลุ่มควบคุมได้รับการแนะนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ ดังข้างต้นภายในเวลา 1 อาทิตย์ ผลปรากฏว่าเด็กกลุ่มนี้ทำได้ดีเท่ากับกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการฝึกหัดมาเป็นเวลา 3 เดือน ผลจากการทดลองนี้สรุปได้ว่าเด็กอายุมากกว่าใช้เวลาในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก น้อยกว่าเด็กที่มีอายุน้อย

Shelden (1998) ได้ศึกษาถึงความแม่นยำในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการสังเกตพฤติกรรมการทำงานระหว่างกล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้กับเด็กปกติ โดยเด็กที่เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้ต้องประสบกับความยากลำบากมากกว่าเด็กที่มีร่างกายและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาปกติ เช่น มีข้อจำกัดด้านการเขียน การทำกิจกรรมในห้องเรียน ทั้งนี้ได้มีมาตรฐานในการทดสอบทักษะต่างๆ ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเพื่อหาระดับมาตรฐานของสติปัญญที่เด็กต้องเกิดทักษะในการเรียนรู้จำเป็นสำหรับเด็ก การวิเคราะห์ผลด้านการทำงานของกล้ามมัดเล็กและพฤติกรรมในการทำงานทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Stapp (1964, p. 52-58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาของนักเรียนที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะพบว่า ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กันแต่นักเรียนที่เรียนศิลปะได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่ได้เรียนศิลปะ

William (1917, p. 352- 358) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับ คะแนนของหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปศึกษา และดนตรี ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปศึกษาและวิชาดนตรีมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

Kelley (1986, p. 32-a) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นเวลา 10 สัปดาห์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามารถพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยเฉพาะการพัฒนาด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ดังนั้น การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นพื้นฐานในพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรเป้าหมาย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน17 คน โรงเรียนบวรวิทยา ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน กิจกรรม 10 กิจกรรม ดังนี้

1. การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1)การวาดภาพ (2)การร้อยลูกปัด (3)การปั้น (4) การฉีก-ตัดปะ
2. ภาษา ได้แก่ (1)เพลงตาดู หูฟัง (2)เพลงรำระบำชาวเกาะ (3)เพลงนับเลข
3. การปรับตัว ได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2)ตักน้ำกรอกใส่ขวด
4. นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2)ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3)การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

3.2.2 แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการสังเกตพฤติกรรม ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความคล่องแคล่ว
2. ด้านความยืดหยุ่น
3. ด้านความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม
4. ด้านการประสานกัน
5. ด้านการรับรู้โดยการสัมผัส

3.2.3 แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.3 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี
2. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสร้างสรรค์ของ (พรเพ็ญ บัวทอง, 2555) (อโนชา ถิรธำรง, 2550)
3. ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์แนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน โดยกำหนดรายละเอียดในกิจกรรม ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

สัปดาห์	ครั้ง	กิจกรรม	ชื่อกิจกรรม
1	1	นิสัยส่วนตัวและส่วนรวม	- การแสดงความเคารพผู้ใหญ่
2	2	การเคลื่อนไหว	- การวาดภาพ - การจัดเก็บอุปกรณ์
	3	การเคลื่อนไหว	- การร้อยลูกปัด - การจัดเก็บอุปกรณ์
3	4	การเคลื่อนไหว	- การปั้น
			- การจัดเก็บอุปกรณ์
	5	การเคลื่อนไหว	- การฉีกตัดปะ - การจัดเก็บอุปกรณ์
4	6	ภาษา	- เพลงตาดู หูฟัง
	7	ภาษา	- เพลงรำระบำชาวเกาะ
	8	ภาษา	- เพลงนับเลข
5	9	การปรับตัว นิสัยส่วนตัวและส่วนรวม	- การยกน้ำหรือหมุนถัง - การจัดเก็บอุปกรณ์
5	10	การปรับตัว นิสัยส่วนตัวและส่วนรวม	- ตักน้ำกรอกใส่ขวด - การจัดเก็บอุปกรณ์

จากตารางการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell ประกอบด้วยกำหนดการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ซึ่งแยกออกมาเป็นแผนการจัดกิจกรรมได้ทั้งหมด 10 แผนใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ ครั้งละ 30 นาที ในกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell โดยกำหนดรูปแบบของแต่ละแผนประกอบไปด้วย

1. ชื่อกิจกรรม
2. จุดประสงค์ของการทำกิจกรรม
3. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
4. การประเมินผล
5. วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

3.3.2 แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการสังเกตพฤติกรรม ทั้ง 5 ด้าน มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยการสังเกตของ (รวินพร ผาด่าน, 2557) (ผกากานต์ น้อยเนียม, 2556)

2. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.1 มาสร้างแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น การประสานกัน การรับรู้โดยการสัมผัส ความถูกต้อง และความสามารถในการควบคุมโดยใช้แบบมาตราส่วนกำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scales)

3. ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ออกเป็น 4 ระดับคะแนน 3 2 1 และ 0 การให้คะแนนผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนโดยสังเกตความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กควบคู่ไปขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell และประเมินให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถ้าพบว่าพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนอยู่ในระดับใดก็ใส่เครื่องหมาย √ ลงในช่องระดับคะแนนของแบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ตารางที่ 3.2 คำอธิบายการให้คะแนนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก

คำอธิบายการให้คะแนนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	ระดับคะแนน
1. ความคล่องแคล่ว	
1.1 เคลื่อนไหวมือและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดได้อย่างดี	3
1.2 เคลื่อนไหวมือและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด	2
1.3 เคลื่อนไหวมือและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจกรรมได้และสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสร็จภายในเวลาที่กำหนด	1
1.4 เคลื่อนไหวมือและนิ้วมือในการปฏิบัติกิจกรรมไม่คล่องแคล่วหรือปฏิบัติกิจกรรมไม่เสร็จ	0
2. ความยืดหยุ่น	
2.1 มือและนิ้วมือมีความยืดหยุ่น ไม่แข็งทื่อ สามารถโค้ง งอ หมุนและเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องยกแขนได้อย่างดี	3
2.2 มือและนิ้วมือมีความยืดหยุ่น ไม่แข็งทื่อ สามารถโค้ง งอ หมุนและเคลื่อนไหวได้อย่าง ต่อเนื่องโดยไม่ต้องยกแขน	2
2.3 มือและนิ้วมือมีความยืดหยุ่น ไม่แข็งทื่อ สามารถโค้ง งอ หมุนและเคลื่อนไหวได้ แต่ต้องยกแขน	1
2.4 มือและนิ้วมือมีความยืดหยุ่น มีลักษณะแข็งทื่อ เคลื่อนไหวในลักษณะโค้ง งอ หมุนได้ยาก	0

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

คำอธิบายการให้คะแนนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	ระดับคะแนน
3. การประสานกัน	
3.1 เคลื่อนไหวนิ้วมือและมือทั้งสองข้างทำกิจกรรมร่วมกันโดยทำงานประสานสัมพันธ์กันได้อย่างคล่องแคล่วได้อย่างดี	3
3.2เคลื่อนไหวนิ้วมือและมือทั้งสองข้างทำกิจกรรมร่วมกันโดยทำงานประสานสัมพันธ์กันได้อย่างคล่องแคล่ว	2
3.3 เคลื่อนไหวนิ้วมือและมือทั้งสองข้างทำกิจกรรมร่วมกันได้ แต่ไม่อย่างคล่องหรือดูเก้งก้าง	1
3.4 ไม่สามารถเคลื่อนไหวนิ้วมือและมือทั้งสองข้างทำกิจกรรมร่วมกันได้	0
4. การรับรู้โดยการสัมผัส	
4.1 ใช้มือ นิ้วมือเคลื่อนไหวหรือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ถูกต้องทั้งหมดได้อย่างดี	3
4.2 ใช้มือ นิ้วมือเคลื่อนไหวหรือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ถูกต้องทั้งหมด	2
4.3 ใช้มือ นิ้วมือเคลื่อนไหวหรือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	1
4.4 ใช้มือ นิ้วมือเคลื่อนไหวหรือปฏิบัติกิจกรรมไม่ถูกต้องตามขั้นตอน	0
5. ความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม	
5.1 ใช้มือและนิ้วมือในการหยิบ จับถือ อุปการณ์ต่างๆ ตามลักษณะงานที่กำหนด ควบคุมทิศทางการทำงานของมือและนิ้วมือได้อย่างมั่นคงได้อย่างดี	3
5.2 ใช้มือและนิ้วมือในการหยิบ จับถือ อุปการณ์ต่างๆ ตามลักษณะงานที่กำหนด ควบคุมทิศทางการทำงานของมือและนิ้วมือได้อย่างมั่นคง	2
5.3ใช้มือและนิ้วมือในการหยิบ จับถือ อุปการณ์ต่างๆ ตามลักษณะงานที่กำหนด เป็นส่วนใหญ่ควบคุมทิศทางการทำงานของมือและนิ้วมือได้	1
5.4 ใช้มือและนิ้วมือในการหยิบ จับถือ อุปการณ์ต่างๆ ตามลักษณะงานที่กำหนด ควบคุมทิศทางการทำงานของมือและนิ้วมือไม่ได้	0

4. ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

3.3.3 การสร้างชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมศิลปะของ (ดวงพร พิทักษ์วงศ์, 2546)

3. ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell ประกอบด้วย

- การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1)การวาดภาพ (2)การร้อยลูกปัด (3)การปั้น (4)การฉีก-ตัดปะ
- ภาษา ได้แก่ (1)เพลงตาดู หูฟัง (2)เพลงรำระบำชาวเกาะ (3)เพลงนับเลข
- การปรับตัว ได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2)ตักน้ำกรอกใส่ขวด
- นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3) การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

4. ในแต่ละชุดกิจกรรม ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

- แผนการจัดกิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell
- สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำแบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

3.3.4 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

3.3.5 นำแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา ซึ่งใช้วิธีการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – Objective Congruence หรือ IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977, p. 49-60) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความคิดเห็นในการพิจารณา ดังนี้

คะแนน +1 แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก วัดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้จริง

คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์แนวคิดของGesell แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก วัดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้จริง

คะแนน -1 แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามมแนวคิดของGesell แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไม่ได้วัดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

เกณฑ์ค่า IOC มากกว่า 0.5 หมายความว่าผ่านเกณฑ์ ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีค่า IOC เท่ากับ 0.66 - 1.00

3.3.6 นำแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับประชากรเป้าหมาย

3.4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมกับนักเรียนประชากรเป้าหมายโรงเรียนบวรวิทยา 2 โดยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ต่อไปนี้

3.4.1 ผู้วิจัยสาธิตขั้นตอนการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผนกิจกรรม 10 กิจกรรม ให้นักเรียนได้รู้จัก เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

3.4.2 ผู้วิจัยทำการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมแผนละ 30 นาทีในระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก แบ่งออกเป็น 4 ระดับคะแนน 3 2 1 และ 0 และรวบรวมคะแนนเพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.3 หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนตามแบบบันทึกหลังกิจกรรม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มและแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประชากรเป้าหมาย โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC ระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา ใช้สูตรดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545, น. 65)

$$IOC = IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินแต่ละข้อกับจุดประสงค์

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ร้อยละ(Percentage) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ

P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

บทที่ 4
ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell 2) เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมายเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน17 คน โรงเรียนบวรวิทยา ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน ประกอบไปด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรมหลัก คือ 1.1) การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1)การวาดภาพ (2)การร้อยลูกปัด (3)การปั้น (4)การฉีก-ตัดปะ 1.2) ภาษา ได้แก่ (1)เพลงตาดู หูฟัง (2)เพลงรำระบำชาวเกาะ (3)เพลงนับเลข 1.3) การปรับตัว ได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2)ตักน้ำกรอกใส่ขวด 1.4) นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1)การยกน้ำหรือหมุนถัง (2)ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3)การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ 2) แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการสังเกตพฤติกรรม ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 2.1 ด้านความคล่องแคล่ว 2.2 ด้านความยืดหยุ่น 2.3 ด้านความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม 2.4 ด้านการประสานกัน 2.5 ด้านการรับรู้โดยการสัมผัส 3) แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งมีรายละเอียดการนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell

4.2 ผลการพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย

4.3 แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม

4.1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์คะแนนของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 1 การแสดงความเคารพผู้ใหญ่	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมกับของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีใบงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลสอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 2 การวาดภาพ	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีใบงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	+1	3	1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 3 การร้อยลูกปัด	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีใบงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	+1	3	1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 4 การปั้น	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีใบงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	+1	3	1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 5 การฉีกตัดปะ	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบความรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีใบงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	+1	3	1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 6 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงตาดูหูฟัง	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีเพลงที่สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มสอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	0	2	0.66

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 7 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงรำระบำชาวเกาะ	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีเพลงที่สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มสอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	0	2	0.66

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 8 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงนับเลข	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีเพลงที่สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มสอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1
	5.2 ผู้เรียนมีผลงานสร้างสรรค์	+1	+1	0	2	0.66

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 9 การยกถังน้ำหรือหมุนถังน้ำ	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีอุปกรณ์สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มสอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1

DPU

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดกิจกรรม	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			คะแนน	IOC
		1	2	3		
ชุดกิจกรรมที่ 10 การกรอกน้ำใส่ขวด	**ด้านเนื้อหา** 1.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.2 มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1
	1.3 กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	0	+1	2	0.66
	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2.1 มีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของ Gesell	+1	+1	+1	3	1
	2.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านสื่ออุปกรณ์ 3.1 มีใบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1
	3.2 มีอุปกรณ์สอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านการวัดและประเมินผล 4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มสอดคล้องกับกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	4.2 แบบประเมินความสามารถสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
	ด้านประโยชน์ 5.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	+1	+1	+1	3	1

DPU

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผลการวิเคราะห์คะแนนของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านมีค่า IOC เท่ากับ 0.66 - 1.00

4.2 ผลการพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย

ตารางที่ 4.2 คะแนน/ร้อยละแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 10 กิจกรรมนักเรียนจำนวน 17 คน

นักเรียนคนที่	กิจกรรม (แต่ละกิจกรรมคะแนนเต็ม 6 คะแนน)										คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม	ด้านการเคลื่อนไหว				ด้านภาษา			ด้านการปรับตัวนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1	4	4	6	4	6	6	6	6	6	6	54	90
2	6	5	6	4	6	6	6	6	6	6	57	95
3	6	6	6	5	6	6	6	6	6	6	59	98.33
4	4	4	6	4	6	5	5	5	6	6	51	85
5	6	5	6	6	6	5	5	5	6	6	56	93.33
6	6	6	6	5	6	5	5	5	6	6	56	93.33
7	4	5	6	4	6	5	5	5	6	6	52	86.66
8	5	4	4	4	4	5	5	5	6	6	49	81.66
9	5	6	5	4	5	6	6	6	5	5	53	88.33
10	4	6	5	5	5	6	6	6	6	6	55	91.66
11	6	6	6	6	6	5	5	5	6	6	57	95
12	4	5	6	5	6	5	5	5	6	6	53	88.33
13	6	5	5	5	5	6	6	6	5	5	54	90
14	5	6	6	4	5	5	5	5	6	6	53	88.33

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	กิจกรรม (แต่ละกิจกรรมคะแนนเต็ม 6 คะแนน)										คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม	ด้านการเคลื่อนไหว				ด้านภาษา			ด้านการปรับตัวนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม			
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**		
15	6	6	6	5	5	6	6	6	5	5	56	93.33
16	6	6	6	4	6	6	6	6	5	5	56	93.33
17	6	4	6	4	6	5	5	5	6	6	53	88.33

จากตารางที่ 4.2คะแนน/ร้อยละแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 10 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell นักเรียนทุกคนมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ตารางที่ 4.3 คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมกลุ่มจำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 4 กลุ่มกลุ่มละ 4- 5 คน

กลุ่มที่	**กิจกรรม พฤติกรรม (มีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังผู้อื่น)**					**คะแนนรวม 60**	**ร้อยละ**
	ด้านภาษา			**ด้านการปรับตัวนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม**			
	6	**7**	**8**	**9**	**10**		
1	10	11	11	11	12	55	91.66
2	11	12	11	11	11	56	93.33
3	11	12	12	12	10	57	95
4	11	12	12	11	11	57	95

จากตารางที่ 4.3 คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมกลุ่มจำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 4 กลุ่มกลุ่มละ 4- 5 คน พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มเมื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ และยอมรับฟังผู้อื่น มีคะแนนร้อยละ 91.66 - 95.00

ตารางที่ 4.4 คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมรายบุคคล จำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน

นักเรียนคนที่	กิจกรรม พฤติกรรม (ทำงานครบตามจำนวน เสร็จตามเวลา คิดสร้างสรรค์ สวยงาม)					คะแนนรวม 60	ร้อยละ
	ด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม	ด้านการเคลื่อนไหว					
	1	2	3	4	5		
1	9	10	10	10	9	48	80
2	11	9	9	10	9	48	80
3	10	10	11	11	10	52	86.66
4	10	9	11	9	10	49	81.66
5	10	10	11	11	10	52	86.66
6	12	12	12	12	11	59	98.33
7	11	9	10	11	10	51	85
8	10	9	9	9	9	46	76.66
9	8	9	9	10	10	46	76.66
10	10	11	10	12	11	54	90
11	12	11	12	12	11	58	96.66
12	8	9	10	11	10	48	80
13	11	10	9	11	9	50	83.33
14	10	10	10	12	11	53	88.33
15	12	12	12	12	12	60	100
16	9	10	10	11	10	50	83.33
17	11	9	11	10	9	50	83.33

จากตารางที่ 4.4 คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมรายบุคคล จำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน พบว่า นักเรียนทุกคนเมื่อทำกิจกรรมแต่ละครั้งสามารถที่จะทำงานครบตามจำนวน เสร็จตามเวลา คิดสร้างสรรค์ และสวยงาม มีคะแนนร้อยละ 76.66 – 100

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบคะแนน/ร้อยละความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กกับพฤติกรรมเป็นรายบุคคลนักเรียนจำนวน 17 คน

นักเรียนคนที่	ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก		พฤติกรรมเป็นรายบุคคล	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	54	90	48	80
2	57	95	48	80
3	59	98.33	52	86.66
4	51	85	49	81.66
5	56	93.33	52	86.66
6	56	93.33	59	98.33
7	52	86.66	51	85
8	49	81.66	46	76.66
9	53	88.33	46	76.66
10	55	91.66	54	90
11	57	95	58	96.66
12	53	88.33	48	80
13	54	90	50	83.33
14	53	88.33	53	88.33
15	56	93.33	60	100
16	56	93.33	50	83.33
17	53	88.33	50	88.33

จากตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบคะแนน/ร้อยละความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กกับพฤติกรรมเป็นรายบุคคลนักเรียนจำนวน 17 คน พบว่าคะแนน/ร้อยละความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและคะแนนพฤติกรรมเป็นรายบุคคลไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ระหว่างร้อยละ 81.66 – 98.33 ส่วนพฤติกรรมเป็นรายบุคคลอยู่ระหว่างร้อยละ 76.66 – 100 ซึ่งเป็นความสอดคล้องของความสามารถและพฤติกรรมของเด็กนักเรียนประชากรกลุ่มเป้าหมาย

4.3 แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม

ผลการบันทึกกิจกรรมจำนวน 10 กิจกรรมมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี มีนักเรียนบางคนสับสนระดับของการไหว้ เช่น การไหว้พระกับการไหว้ผู้ใหญ่สลับกันเนื่องจากประการที่ 1 การไหว้สองระดับมีลักษณะใกล้เคียงกัน ประการที่ 2 เด็กก็ยังสับสนเพราะว่าเป็นการเรียนครั้งแรกแต่เมื่อกิจกรรมครั้งที่ 3 จนถึงครั้งที่ 10 เด็กนักเรียนก็จำได้และทำได้อย่างถูกต้อง

ข้อสังเกตนอกห้องเรียนตอนเช้าและตอนเย็นเด็กนักเรียน จะพยามสวัสดีคุณครูและผู้ปกครองได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรมที่ 2 การวาดภาพ นักเรียนทุกคนวาดภาพตามแบบที่ครูวาดได้และทำงานเสร็จทันเวลา

ข้อสังเกตเด็กนักเรียนส่วนใหญ่จะวาดภาพตามแบบอย่างที่ครูนำมาแสดง พร้อมทั้งระบายสีตามความคิดและความชอบ ดังนั้น ภาพและสีสันที่ออกมาจึงมีความหลากหลาย แต่บางคนก็ยังวาดภาพและระบายสีไม่เรียบร้อย

กิจกรรมที่ 3 การร้อยลูกปัด นักเรียนทุกคนออกแบบการร้อยลูกปัดด้วยตนเอง

ข้อสังเกต เมื่อครูนำลูกปัดไปให้แต่ละกลุ่มพร้อมอุปกรณ์การร้อยทุกกลุ่ม ต่างชะเง้อดูลูกปัดของกลุ่มคนอื่นว่าของแต่ละกลุ่มได้สีอะไรบ้าง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับลูกปัดในกลุ่มของตนครูต้องกำกับให้เด็กนักเรียนไปนั่งกลุ่มของตนและหลังจากนั้นครูก็แสดงการร้อยลูกปัดให้เด็กดูและหลังจากนั้นครูก็ให้เด็กนักเรียนเริ่มร้อยลูกปัดแล้วบอกว่าการร้อยลูกปัดจะมีเวลาเมื่อครูเป่านกหวีดนักเรียนต้องหยุดร้อยลูกปัด เด็กนักเรียนรู้สึกตื่นเต้น เมื่อครูให้เริ่มต้น นักเรียนแต่ละคนก็ลงมือร้อยลูกปัดโดยเลือกสีที่ตัวเองชอบแต่มีเด็กนักเรียนบางคนนั่งมองเพื่อนหยิบลูกปัดยังไม่ยอมร้อยครูจึงถามว่าทำไมยังไม่ร้อย เด็กตอบว่าสีที่ตัวเองจะร้อยเพื่อนหยิบไปแล้ว ที่เขาพูดเช่นนั้น เพราะว่าต้องการรร้อยลูกปัดให้เป็นสีเดียวกันไม่ให้มีสีอื่นมาปนเพราะจะไม่สวยแต่ครูบอกไม่เป็นไร สีไหนก็ได้ ให้ลองร้อยดูว่าถ้าลูกปัดหลายสีรวมกันก็สวยเหมือนกันเด็กจึงเริ่มทำจนเสร็จ เมื่อหมดเวลามีเด็กบางคนยังร้อยไม่เสร็จแต่ครูก็ให้เวลาอีกนิดหนึ่ง

กิจกรรมที่ 4 การปั้น นักเรียนส่วนใหญ่ปั้นดินน้ำมันตามแบบที่ครูปั้นให้ดูเป็นตัวอย่างได้ และมีนักเรียนส่วนน้อยที่ไม่สามารถปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสัตว์ได้เลย

ข้อสังเกต หลังจากที่ครูได้แจกดินน้ำมันที่มีสีแตกต่างกันเด็กนักเรียนบางคนยกขึ้นมาอวดเพื่อนว่าตัวเองได้สีที่ชอบแต่บางคนก็ทำหน้าไม่อยากได้ดินน้ำมันที่มีสีที่ครูให้ หลังจากที่ครูได้กำหนดเวลาและให้ลงมือปั้นนั้น เด็กนักเรียนบางคนก็นั่งมองเพื่อนว่าเพื่อนจะทำอย่างไรแล้วค่อยๆ ทำตามเพื่อนเด็กนักเรียนสนุกสนาน การปั้นส่วนใหญ่ของนักเรียนจะเป็นตัวหนอนซึ่งทำได้ไม่ยาก ส่วนที่ทำยากนั้นสัตว์อื่นๆมีบ้างเช่น เต่า ผึ้ง และที่คิดขึ้นเองคือ งู จะเห็นได้ว่าเด็กนักเรียนมีความสุข

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ นักเรียนทุกคนสามารถฉีก ตัด ปะกระดาษได้ตรงตามแบบที่ครูกำหนดให้และเสร็จทันเวลาที่กำหนด

ข้อสังเกตการฉีก ตัด ปะลงบนภาพที่ครูกำหนดให้เด็กๆ จะทำได้ดีและเลือกสีสันมาใช้ทำให้เห็นตัวอักษรอย่างชัดเจนถึงแม้ว่าเด็กนักเรียนบางคนมือจะเปื้อนกาวแต่ก็พยายามทำและเด็กบางคนได้ฉีกกระดาษเพื่อตัด ปะ รูปให้ตรงมากที่สุดและสวยงามที่สุด หลังจากนั้นคนไหนที่เสร็จแล้วก่อนเวลาที่กำหนดไว้ก็รีบจะยกภาพตัด ปะ ของตนเองเพื่ออวดให้คุณครูและเพื่อนๆในห้องดูว่าของตนเองเสร็จแล้วและสวยงาม ครูจะให้คำชมเชย คนอื่นๆที่ยังไม่เสร็จก็รีบทำให้เสร็จตามเวลา

กิจกรรมที่ 6 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงตาดูหูฟัง นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงได้ อย่างความสนุกสนาน

ข้อสังเกตครั้งแรกที่เด็กเต้นตามครู เด็กบางคนยังเต้นไม่ได้ ยืนมองเฉยๆ ไม่ทำท่าตาม หลังจากที่ครูให้ทำเป็นกลุ่มใหญ่แล้วครูได้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยและให้เพื่อนที่ชอบการเต้นเป็นผู้นำในแต่ละกลุ่ม เด็กนักเรียนก็เต้นตามเพื่อนผู้นำการเต้นประมาณ 3 รอบ ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมาเต้นให้ครูและเพื่อนๆ คนอื่นดู นักเรียนทุกกลุ่มสามารถเต้นได้ตามจังหวะและเพลงโดยพร้อมเพียงกัน

กิจกรรมที่ 7 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงรำระบำชาวเกาะ นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถร้องและทำท่าทางประกอบเพลงได้ อย่างสนุกสนาน

ข้อสังเกต การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงรำระบำชาวเกาะเป็นกิจกรรมที่ 2 ที่เด็กนักเรียนรู้สึกตื่นเต้นเพราะเคยเต้นมาแล้ว บางคนเพลงยังไม่เปิดก้อออกมาเต้นในท่าที่ตัวเองชอบ นักเรียนส่วนใหญ่ยืนมองแล้วหัวเราะชอบใจ เพลงนี้จะยากกว่าเพลงแรกเพราะว่าท่าเต้นสลับไปสลับมาเด็กเกิดความสับสนแต่ก็พยายามเมื่อครูให้ทำเป็นกลุ่มอีกนักเรียนก็ทำได้จนสำเร็จ แต่ก็ยังไม่พร้อมเพียงกันมากนัก

กิจกรรมที่ 8 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงนับเลข นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถร้องและทำท่าทางประกอบเพลงได้ อย่างสนุกสนาน

ข้อสังเกต กิจกรรมนี้มีลักษณะคล้ายกับกิจกรรมที่ 7 แต่เด็กบางคนนับเลขเกินเป็น 11 12 13 14 15 อย่างสนุกสนานทำให้เพื่อนที่อยู่ข้างๆหัวเราะแล้วเอามือมาตีหัว กิจกรรมนี้เด็กๆ มีความสุขและสนุกสนานและอีกประการหนึ่ง เด็กได้จำตัวเลขได้อีกด้วยและครูสนุก โดยเพิ่มภาษาอังกฤษ one two three four….ten ใครร้องได้ให้ออกมาแสดงก็มีเด็กยกมือ2-3 คนออกมาแสดง หลังจากนั้นครูให้เพื่อนทุกคนปรบมือให้เด็กที่ออกมาแสดงยิ้มหน้าบาน

กิจกรรมที่ 9 การยกน้ำหรือหมุนถังน้ำ นักเรียนบางกลุ่มร่วมมือกันดันถังน้ำไปถึงตามระยะทางที่กำหนดได้รวดเร็ว บางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือกันจึงทำให้ดันถังน้ำไปตามระยะทางที่กำหนดช้า

ข้อสังเกตเด็กๆแต่ละกลุ่มมองถังที่อยู่หน้าตัวเองแล้วถามครูว่าจะให้พวกเขาทำอะไรหรือ ครูต้องบอกรายละเอียดสั้นๆ ว่าจะต้องทำอะไรบ้างเด็กๆสนใจมายืนดูรอบๆถังว่าพวกเขาจะเอาถังที่วางข้างหน้านั้นเคลื่อนที่ไปได้อย่างไร เด็กๆเริ่มโดยให้คนที่แข็งแรงมากที่สุดอยู่ข้างหน้าและให้คนที่ตัวเล็กอยู่ท้ายสุดและคนแรกจะค่อยๆหมุนถังไปทีละน้อยคนอื่นๆก็จะช่วยดันถังไปทุกคน ร่วมมือร่วมใจกันเพื่อจะนำถังไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ คือระยะทาง 5 ก้าวและต่อมาอีก 5 ก้าว รวมเป็น 10 ก้าวเด็กๆแต่ละกลุ่มรู้สึกเหนื่อยกับการเคลื่อนถังจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งด้วยความยากลำบากอาจจะเป็นเพราะถังกับขนาดของตัวใกล้เคียงกัน ดังนั้นการใช้ถังอาจต้องเปลี่ยนขนาดของถังให้เล็กลง หรืออาจต้องใช้กล่องกระดาษขนาดเล็กและใส่ของที่มีน้ำหนักพอสมควรเพื่อให้เด็กเคลื่อนย้ายได้สะดวก

กิจกรรมที่ 10 การกรอกน้ำใส่ขวด นักเรียนบางกลุ่มสามารถกรอกน้ำใส่ขวดได้โดยน้ำไม่หกออกมานอกขวด บางกลุ่มกรอกน้ำแล้วน้ำไหลนองพื้น

ข้อสังเกตกิจกรรมนี้เด็กๆสนุกสนานกันเพราะว่าทุกคนมีน้ำเป็นของตัวเองและมีความตั้งใจว่าจะต้องเอาน้ำที่มีอยู่ไปกรอกลงในขวดใหญ่ ในขณะที่กรอกน้ำลงขวดใหญ่เด็กๆระมัดระวังมากกลัวน้ำที่อยู่ในขวดนั้นหกจึงค่อยๆรินลงไป เด็กบางคนเทน้ำไม่ลงขวดใหญ่ทำหน้าตาตื่นกลัวแต่ครูก็โบกมือไม่เป็นไร เด็กจึงกรอกน้ำต่อแต่หน้าก็ยังเสียอยู่ เพราะคิดว่าตัวเองทำผิดพลาด เกมนี้เป็นเกมสุดท้ายครูได้สัมภาษณ์เด็กๆ ถึงกิจกรรมที่จัดมาทั้งหมดว่ากิจกรรมไหนสนุกที่สุดให้ยกมือขึ้น เด็กๆทุกคนยกมือทุกกิจกรรมว่าสนุกและชอบอยากเล่นอีก

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมทั้ง10 ชุดนี้ได้ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กนักเรียนได้เป็นอย่างดีและมีคุณภาพ ผลจากการประเมินความสามารถและประเมินพฤติกรรมเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ตามที่นำเสนอรายละเอียดไว้ข้างต้น

DPU

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย สรุปผลการศึกษาตามลำดับได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell
2. เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell นักเรียนทุกคนมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ประชาการเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน17 คนโรงเรียนบวรวิทยา ๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของGesell จำนวน 10 แผน ๆละ 30 นาทีประกอบไปด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรมหลัก คือ การเคลื่อนไหว การปรับตัว

1.1 การเคลื่อนไหว ได้แก่ (1) การวาดภาพ (2) การร้อยลูกปัด (3) การปั้น (4) การฉีก-ตัดปะ

1.2 ภาษา ได้แก่ (1) เพลงตาดู หูฟัง (2) เพลงรำระบำชาวเกาะ (3) เพลงนับเลข

1.3 การปรับตัว ได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด

1.4 นิสัยส่วนตัวและส่วนรวมได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมุนถัง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3) การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

2. แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการสังเกตพฤติกรรมทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความคล่องแคล่ว

2.2 ด้านความยืดหยุ่น

2.3 ด้านความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม

2.4 ด้านการประสานกัน

2.5 ด้านการรับรู้โดยการสัมผัส

3. แบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรม

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมกับนักเรียนประชากรเป้าหมายโรงเรียนบวรวิทยา ๒ โดยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยสาธิตขั้นตอนการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน กิจกรรม 10 กิจกรรม ให้นักเรียนได้รู้จัก เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

2. ผู้วิจัยทำการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมแผนละ 30 นาทีในระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้แบบประเมินความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก แบ่งออกเป็น 4 ระดับคะแนน 3 2 1 และ 0 และรวบรวมคะแนนเพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนตามแบบบันทึกหลังกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์ความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนประชากรเป้าหมาย โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ คือ มีค่า IOC = 0.66-1.00 ตามเกณฑ์มาตรฐาน

5.1.2 ผลการพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่า นักเรียนทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell นักเรียนทุกคนมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.2.1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ คือ มีค่า IOC = 0.66-1.00 ตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งเป็นผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ คือ (Awareness, 2003, Online) กล่าวถึง การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการจัดกิจกรรมให้มือทั้ง 2 มือประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่ การปรบมือ เพื่อกระตุ้นกล้ามเนื้อมือและแขน โดยสามารถใช้ประกอบเพลง และการเล่นเกม การจัดกิจกรรมการสัมผัส ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ครีมโกนหนวด น้ำ ทราย เมล็ดข้าวหรือมักกะโรนี และวาดภาพด้วยนิ้วมือ เช่น การตักทรายขึ้นลง การละเลงสีด้วยนิ้วมือ การจัดกิจกรรมที่ให้มือได้กำและจับ เช่น เอาแหวนออกจากเสา ร้อยของเล่นโดยใช้ไม้แทนเข็ม ตักน้ำจากถ้วยหนึ่งไปอีกถ้วยหนึ่ง ร้อยลูกปัดรวมกันหมุนถังน้ำ (Fishernand Terry, 1997, p. 284) กล่าวถึง การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กก่อนที่จะเรียนเขียน ว่าการวาดรูประบายสี การเขียนอักษร เช่น เส้นตรง วงกลม หรือเส้นพื้นฐานต่างๆการออกแบบ ระบายสีด้วยนิ้วมือ (สุมนา พานิช, 2531, น. 24) กล่าวถึง การฝึกให้เด็กใช้นิ้วมือในการวาดภาพ ระบายสี ปั้น ตัดกระดาษ เขียนหนังสือ ทำกิจกรรมอื่นๆ ในเรื่องการช่วยเหลือตัวเอง เช่น การติดกระดุม การรูดซิป เป็นต้น

5.2.2 ผลการพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่า นักเรียนทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell นักเรียนทุกคนมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

จากคะแนน/ร้อยละแบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 10 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน พบว่า นักเรียนทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

จะเห็นได้ว่าแนวคิดของ (Gesell, 1940) ได้กล่าวว่า การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อมือซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาทและการเคลื่อนไหวประกอบกัน คือ 1)พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Gross Motor Development) 2) พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Fine Motor or Adaptive Development) 3) พฤติกรรมด้านภาษา (Language Development) 4) พฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม (Personal Social Development) สอดคล้องกับ (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2540) ได้กล่าวว่าถึงลักษณะพัฒนาการของมนุษย์ว่า เป็นลักษณะที่มีลำดับขั้นตอน ซึ่งพัฒนาการด้านต่างๆ ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ตามลำดับขั้นตอนไม่มีการข้ามขั้น ซึ่งมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ พัฒนาการส่วนใหญ่ก่อนส่วนเล็ก เช่น พัฒนาด้านการขีดเขียนของเด็ก ลำดับขั้นตอนพัฒนาการดำเนินไปอย่างเป็นระบบระเบียบ

สำหรับการทำงานกลุ่ม คะแนน/ร้อยละพฤติกรรมกลุ่มจำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4- 5 คน พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มเมื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ และยอมรับฟังผู้อื่น มีคะแนนร้อยละ 91.66 - 95.00 และคะแนน/ร้อยละพฤติกรรมรายบุคคล จำนวน 5 กิจกรรม นักเรียนจำนวน 17 คน พบว่า นักเรียนทุกคนเมื่อทำกิจกรรมแต่ละครั้งสามารถที่จะทำงานครบตามจำนวน เสร็จตามเวลา คิดสร้างสรรค์ และสวยงาม มีคะแนนร้อยละ 76.66 – 100

เมื่อเปรียบเทียบคะแนน/ร้อยละความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กกับพฤติกรรมเป็นรายบุคคลนักเรียนจำนวน 17 คน พบว่าคะแนน/ร้อยละความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและคะแนนพฤติกรรมเป็นรายบุคคลไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ระหว่างร้อยละ 81.66 – 98.33 ส่วนพฤติกรรมเป็นรายบุคคลอยู่ระหว่างร้อยละ 76.66 – 100 ซึ่งเป็นความสามารถและพฤติกรรมของเด็กนักเรียนประชากรเป้าหมาย สอดคล้องกับ (Tansley, 1960, p. 167-172) กล่าวว่า งานสร้างสรรค์ในโรงเรียนเป็นรูปแบบที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ ในการพัฒนาความเจริญงอกงามทุกด้าน เช่น พัฒนาการทางอารมณ์ สติปัญญา ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2539, น.63-38) กล่าวว่าศิลปะช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้าน พฤติกรรมในการทำงานบุคลิกภาพ การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การเอื้อเฟื้อ การร่วมมือ และการเปลี่ยนความคิด (องค์การ อิมทรัมพรรย์ และคนอื่น ๆ, 2526, น. 279-282) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระช่วยให้เด็กเกิดความ สนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงานมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล รู้จักสังเกต มีความสามารถ

ในการประยุกต์ใช้ เป็นผู้กล้าตัดสินใจ และฝึกให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา และงานวิจัยที่มาสนับสนุนเหตุผลดังกล่าว (สมศรี เมฆไพบูลย์วัฒนา, 2551, บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กิตติยา แก้วขอมดี และสุกัญญา จันทรมาศ, 2559) รายงานการวิจัยการจัดกิจกรรมการปั้นแป้งโดว์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอนุบาลชั้นปีที่1/2 โรงเรียนเกษมพิทยา สรุปผลการวิจัยว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการปั้นเพื่อพัฒนาความสามารถของกล้ามเนื้อมือหลังการทดลองทำกิจกรรมการปั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประการสุดท้ายแบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรมกิจกรรมนักเรียนแสดงความสามารถการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กชุดกิจกรรมทั้ง 10 ชุด มีทั้งกิจกรรมทำเป็นรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มได้ทำให้เห็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัยที่เป็นประชากรเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

5.3 ข้อค้นพบของงานวิจัยครั้งนี้

5.3.1 กิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรมช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กๆได้อย่างดี เด็กนักเรียนสามารถใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการทำกิจกรรม ทั้ง 10 ชุดได้อย่างคล่องแคล่ว ยืดหยุ่น มีความสามารถในการควบคลุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รวมทั้งการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองและครูในโรงเรียน กิจกรรมทั้งหมดจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กขั้นต่อไปได้ เช่นการพัฒนาการเขียนตัวหนังสือ การวาดภาพ เป็นต้น

5.3.2 กิจกรรมบางกิจกรรม สร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กๆ โดยเฉพาะขณะที่เด็กนักเรียนนำเสนอผลงาน จากการที่เด็กได้เล่าเรื่องจากทำผลงาน หรือเล่าเรื่องหลังจากการทำกิจกรรมแต่ละชุด เป็นการให้เด็กได้ทบทวนการทำงานของตนพร้อมทั้งสะท้อนความรู้สึกของตนให้ผู้อื่นได้ฟัง ครูแสดงความชื่นชม พยักหน้าตั้งใจฟัง และเพื่อนๆ ให้เสียงปรบมือทำให้เด็กรู้สึกว่าผลงานที่ตนกำลังนำเสนอมีความสำคัญ เป็นที่น่าสนใจสำหรับคนอื่น คำชมเชยเป็นสิ่งที่เด็กวัยนี้ต้องการมากที่สุด เพราะต้องการให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของตน เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเกิดการตอบสนองที่ดี ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กให้พัฒนาสูงขึ้น

5.3.3 ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของ Gesell ทั้ง 10 ชุดที่พัฒนาขึ้นมานั้นเมื่อนำมาใช้กับนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่านักเรียนระดับปฐมวัยได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนานกับการทำกิจกรรม

แต่ละกิจกรรม เด็กมีความตื่นเต้น และกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม เด็กๆจะมาช่วยครูจัดเตรียมอุปกรณ์และจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ทุกครั้งหลังเสร็จกิจกรรม

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

5.4.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ครูต้องสังเกตพฤติกรรมนักเรียน คอยกระตุ้นและควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมเพราะนักเรียนบางกลุ่มทำได้ช้า ดังนั้น การกำหนดเวลาจึงต้องยืดหยุ่นออกไปบ้างเพื่อให้นักเรียนที่ช้าทำได้ทัน ส่วนกลุ่มนักเรียนที่เสร็จก่อนครูอาจต้องหากิจกรรมเล็กๆมาเสริม เพื่อคอยเพื่อนหรืออาจจะให้ช่วยเชียร์เพื่อนๆ กลุ่มที่ช้าบ้าง

5.4.1.2 ครูควรเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมให้ความเหมาะสม ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน เช่น ลูกปัดต้องเป็นขนาดใหญ่ และถังน้ำต้องมีขนาดเหมาะกับตัวของเด็ก

5.4.1.3 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งควรช่วยกันจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์และทำความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรมทุกครั้ง

5.4.1.4 พื้นที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่ควรเป็นที่แคบ ควรเป็นสนามกว้างๆ ในบางกิจกรรม เช่นกิจกรรมการยกถังน้ำและกิจกรรมการกรอกน้ำใส่ขวด เพราะเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของตัวนักเรียนและอุปกรณ์

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงผลการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านอื่นๆ ของนักเรียนระดับปฐมวัย เช่น พัฒนาการทางด้านสังคม พัฒนาการทางด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมวิชาการ. (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540.* กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2540.* กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3-5 ขวบ.* กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การใช้สื่อศิลปะเป็นสื่อการเรียนรู้. การศึกษาปฐมวัย.* 8(1) : 32-35.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : เบรน-เบส.

จรัล คำภารัตน์. (2541). *การสอนศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ : เวิลด์มีเดีย.

จุฬาลักษณ์ สุตระ. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมประสาทสัมผัสที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเด็กวัยเตาะแตะ* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการสอน.* กรุงเทพ : ไทยวัฒนาพานิช.

ญาณิศา บุญพิมพ์. (2552). *การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย* (ปริญญานิพนธ์กศ.ม.การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐวรรณ ขนชัยภูมิ. (2546). *การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งหาในการวาดภาพกับการปั้นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสระบัว เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐสิทธิ์ วงค์ตลาด. (2544). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานศึกษาธิการอำเภอในจังหวัดอุดรธานี* (การศึกษาค้นคว้าอิสระกศ.ม.บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ดวงพร พิทักษ์วงศ์. (2546). *การสร้างชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย* (ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดำรงศักดิ์ มีวรรณ์. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์* (สารนิพนธ์กศ.ม.การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เต็มสิริ เนาวรังสี. (2544). *ครูปฐมวัยกับศิลปะเด็ก.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาการอนุบาลศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ธนวรรณ เทียนเจษฎา. (2548). *การเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบจิกซอว์ กับการจัดกิจกรรม ตามคู่มือครู.* (วิทยานิพนธ์.กศ.ม.การมัธยมศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธรรมนูญ นวลใจ. (2541). *หัวใจแห่งการศึกษาไทย:สำหรับเด็ก 1-5 ขวบ.* กรุงเทพฯ : กำแก้ว.

นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิคม พรหมย้อย. (2529). *ความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคใต้.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2542). *นวัตกรรมการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1.* กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาส์น.

เบญจา แสงมลิ. (2545). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

เบญจา แสงมลิ. (2546). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : เมธีทิปส์.

ปานิตา กุดกรุง. (2553). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิยะพงษ์ สุริยะพรหม. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่อง ป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผกากานต์ น้อยเนียม. (2556). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเด็กอายุ 4-5 ปีที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยดิน* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.วิทยาการทางการศึกษาและการ

จัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผาณิต บุญมาก. (2542). *คู่มือพัฒนาการเด็ก.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : รักลูก.

พร พันธุ์โอสถ. (2543). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ.* กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

พรรณี ช.เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน.* กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

พรเพ็ญ บัวทอง. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรมารินทร์ สุทธิจิตตะ. (2529). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนการสร้างภาพโดยการใช้และไม่ใช้รูปเลขาคณิตเป็นสื่อ* (วิทยานิพนธ์ ค.ม.การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูลทรัพย์ โพธิ์ศรี. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชและสัตว์ในสาระที่1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.วิทยาศาสตรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิน คงพูล. (2529). *ความพึงพอใจที่มีต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดใน 14 จังหวัดภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัฒนา ชัชพงศ์. (2541). *ทฤษฎีและปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพชรรัตดา เทพพิทักษ์. (2545). *การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการคิดทำโครงงานวิทยาศาสตรสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). *กระบวนการเรียนการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาสำหรับครูยุคใหม่.* กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

มณฑา ไร่ทิม. (2544). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรมที่ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์การสอนตามแนวคิดของเบอร์ไนซ์ แมคคาร์ธี 4 แม็ท* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.ศิลป์ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2528). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : แม็ค.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์.

รวิพร ผาด่าน. (2557). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รัตนา นิสภกุล. (2550). *การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาลไอซิ่ง* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เลิศ อานันทนะ. (2535). *เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วลิญา ปรีชากุล. (2550). การใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2533). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.

วัฒนา ปุญญฤทธิ์. (2553). *การศึกษาปฐมวัย: แนวคิด หลักการสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : มิวเซียมบุคส์.

ศลใจ วิบูลกิจ. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคการประสานของศึกษาธิการอำเภอกับความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเขตการศึกษา3 (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริลักษณ์ หนองใส. (2545). *การศึกษาความสามารถการพึ่งตนเองด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพทางการเรียนรู้วิทยาศาตร์* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศรี เมฆไพบูลย์วัฒนา. (2551). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สรวงพร กุศลส่ง. (2533). *สุนทรียภาพทางศิลปะระดับปฐมวัย.* เพชรบูรณ์ : ดีดีการพิมพ์.

สาธิตา จักรบุตร. (2550). *ผลของการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการประสานงานระหว่างมือและตา และความสามารถด้านการเขียนลีลาเส้น:กรณีศึกษาเด็กออทิสติก ระดับอนุบาล โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองแวง จังหวัดขอนแก่น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่:* เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). ECED 901 *การวิจัยทางด้านการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : หลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2553). *การวัดและประเมินแนนวใหม่: เด็กปฐมวัย* (ปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุดารัตน์ ไผ่พงศาวงศ์. (2543). *การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบCIPPA MODEL เรื่องเส้นขนานและความคล้ายชั้นมัธยมศึกษาปีที่2* (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุชนม์ ปิยพงศ์โกวิทและชลาธิป สมาหิโต. (2552). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่มีต่อทักษะการใช้กล้ามเนื้อมือของเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชา จันทร์เอม. (2543). จิตวิทยยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุวิมล ตั้งสัจจพจน์. (2540). กิจกรรมทักษะการทรงตัวสำหรับเด็กปฐมวัย. *การศึกษาปฐมวัย, 1(1)*, 27.

สุมนา พานิช. (2531). *การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก.* ราชบุรี : โรงเรียนชุมนุมเมืองราชบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด.* กรุงเทพฯ : ครุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5ปีตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2546). กระตุ้นกล้ามเนื้อมัดเล็กเสริมสร้างสติปัญญา. *บันทึกคุณแม่,* 9(118), 110-114.

ภาษาต่างประเทศ

Awareness, S. (2003). *Fine Motor Development.* (Online).

Available:Http://www.tsbvi.edu/Outreach/seehear/spring99/ finemotor.htm.Retrieved January 25, 2006.

Dawson, M.A. (1957). Guiding Language Learning. New York : World Book.

Erikson, E. H. (1963). *Childhood and Society.* New York: Norton.

Fisher, J. and Terry, A. (1997). Children's Language and the Language Arts. Massachusetts : Allyn & Bacon A Simon & Schuster.

Gesell, Arnoid. (1940). *The First Five Years of lofe : A Guide to the Study of the PreschoolChild*. New York : Harper.

Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education.* New York : McGraw – Hill Book Company.

Hilgard, E.R. (1962). *Introducation of Psychology*. New York : Harcourt Brace & World.

Kaufman, H.F. (1949). Participation in organized Activities in Selected Kentucky Localities. Agricutural Experiment Station Bullatin

Kelley, Ramona M. ; &Daniel. (1986, July). *Effects of An Administrative Plan for Excellance in Creative Arts Experience on the Development of Creativity in first Graders"* Dissertation Abstracts International. 44(01) : 32 – A

Lowenfeld & Brittain (1982). *Creative and mental growth: seventeenth edition.* New York : Macmillan Publishing Co., Inc.

Mayesky. M. and others. (1998). *Creative Activities for Young Children*. New York : Delmar.

Peterson, H.T. (1958). Kindergarten : The Key to Child Growth. New York: Exposition Press.

Shelden, L.L' (1998, February). "*The Effect of Position on the Fne Moter Accuracy and Compensatory Behaviors Observed During Fine Moter Tasks of Students with Cerebral Palsy Who are Nonambulatory (MoterDisabilitiesWriting, Communication)."* Dissertion Abstracts International. 58 (8): 3089.

Stampp. Ray V. (1964). *"Relationship of Measures of Creativity General Intelligence and Memory"* Dissertation Abstract International. 5258 – A.

Williams. Frank E. (1971). Te*aching for Creativity,* Instructor. 8 : 42 – 44.

ภาคผนวก

DPU

ภาคผนวก ก

แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

DPU

กิจกรรมที่ 1 การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

(พฤติกรรมด้านการปรับตัวและพฤติกรรมด้านนิสัยส่วนตัว)

- แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell
- ใบความรู้การไหว้ผู้ใหญ่
- ใบงานการไหว้ผู้ใหญ่
- แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

DPU

แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

ชื่อกิจกรรม การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ **ระยะเวลา** 30 **นาที**

.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในด้านความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความสามารถในการควบคุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. ครูให้นักเรียนบริหารมือประมาณ 3 นาที เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. ครูบอกและสาธิตวิธีการไหว้ 3 แบบดังนี้ 1)การไหว้พระ 2)การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้อาวุโส 3)การไหว้บุคคลทั่วๆไป
3. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการไหว้ทั้ง 3 แบบตามครู
4. ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมดและทดสอบรายบุคคลและบันทึกข้อมูล

ขั้นสรุป

5. ครูเลือกนักเรียนออกมาพูดถึงความรู้สึกในทำกิจกรรมการไหว้และแสดงการไหว้
6. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดในห้องเรียน และเก็บสิ่งของเข้าที่ให้เรียบร้อย

การประเมินผล

1. แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
2. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

วัสดุและอุปกรณ์

รูปภาพแสดงการไหว้ 3 แบบ คือ

1)การไหว้พระ 2)การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้อาวุโส 3)การไหว้บุคคลทั่วๆไป

หมายเหตุ. กิจกรรมนี้จะทำทุกครั้งก่อนเริ่มกิจกรรมอื่นๆอาจสังเกต เป็นบางเวลาที่นักเรียนแสดงตอนเช้าและกลับบ้านเพิ่มเติม

ใบความรู้การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

การปฏิบัติในท่าไหว้ประกอบด้วยกิริยา 2 ส่วน คือ การประนมมือและการไหว้

การประนมมือ (อัญชลี) เป็นการแสดงความเคารพ โดยการประนมมือให้นิ้วมือทั้งสองข้างชิดกัน ฝ่ามือทั้งสองประกบเสมอกันแนบหว่างอก ปลายนิ้วเฉียงขึ้นพอประมาณ แขนแนบตัว ไม่กางศอก ทั้งชายและหญิงปฏิบัติเหมือนกัน การประนมมือนี้ใช้ในการสวดมนต์ ฟังพระสวดมนต์ ฟังพระธรรมเทศนา ขณะสนทนากับพระสงฆ์ รับพรจากผู้ใหญ่ แสดงความเคารพผู้เสมอกัน และรับความเคารพจากผู้อ่อนอาวุโสกว่า เป็นต้น

การไหว้ (วันทนา) เป็นการแสดงความเคารพ โดยการประนมมือแล้วยกมือทั้งสองขึ้นจรดใบหน้าให้เห็นว่าเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง การไหว้แบบไทย แบ่งออกเป็น 3 แบบ ตามระดับของบุคคล

ระดับที่ 1 การไหว้พระ ได้แก่ การไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมทั้งปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ในกรณีที่ไม่สามารถกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ได้ โดยประนมมือแล้วยกขึ้นพร้อมกับค้อมศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วแนบส่วนบนของหน้าผาก

ระดับที่ 2 การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้อาวุโส ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้ที่เราเคารพนับถือ โดยประนมมือแล้วยกขึ้นพร้อมกับค้อมศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดปลายจมูก ปลายนิ้วแนบระหว่างคิ้ว

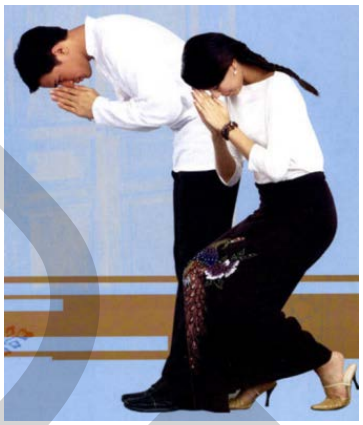

ระดับที่ ๓ การไหว้บุคคลทั่ว ๆ ไป ที่เคารพนับถือหรือผู้มีอาวุโสสูงกว่าเล็กน้อย โดยประนมมือแล้วยกขึ้นพร้อมกับค้อมศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดปลายคาง ปลายนิ้วแนบปลายจมูก

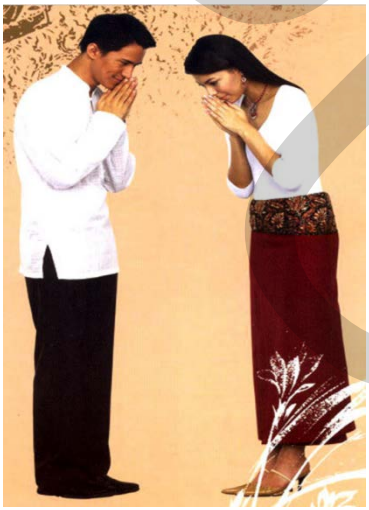

ใบงานการแสดงความเคารพผู้ใหญ่

นักเรียนลากเส้นจับคู่การไหว้ให้ตรงกับภาพ

- การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้อาวุโส

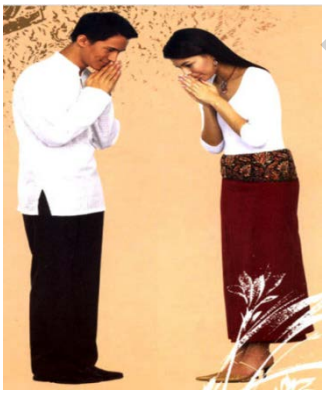

- การไหว้พระ

- การไหว้บุคคลทั่ว ๆ ไป

DPU

แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

พฤติกรรม / ลำดับที่	1.ด้านความคล่องแคล่ว	2.ด้านการประสานกัน	รวม
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
รวม			

DPU

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

นักเรียนระดับปฐมวัย

คำชี้แจง การประเมินพฤติกรรมเป็นรายบุคคล

พฤติกรรมที่ต้องประเมิน	**ดีมาก 4**	**ดี 3**	**พอใช้ 2**	**ควรปรับปรุง1**
1. การแสดงความสามารถ				
2. การให้ความร่วมมือ				
3. เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน				
รวม				
รวม				

ชื่อ.....

(ผู้ประเมิน)

DPU

กิจกรรมที่ 5 การฉีกตัดปะ

(พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว)

- แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell
- ใบกิจกรรมการฉีกตัดปะ
- ใบงานการฉีกตัดปะ
- แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

DPU

แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

ชื่อกิจกรรม การฉีกตัดปะ **ระยะเวลา** 30 **นาที**

.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความสามารถในการควบคุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา โดยการฉีกตัดปะ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กด้วย การร้องเพลง “นิ้วมือมาเจอกัน” พร้อมทั้งทำท่าบริหารนิ้วมือประกอบเพลง

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. ครูจัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะใช้ในการทำกิจกรรม และอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมการฉีกตัดปะ และสาธิตการปฏิบัติกิจกรรมการฉีกตัดปะให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง

3. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม ฉีก ตัดปะกระดาษลงบนกระดาษที่มีหมายเลขกำกับ 3 หมายเลข แล้วให้เลือกทำเพียง 1 หมายเลขเท่านั้น เช่น 2 3 5 , 7 8 9 , 4 6 7 เป็นต้น

4. ในระหว่างที่ทำกิจกรรมครูจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนั กเรียน และครูจะจับเวลา เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนส่งผลงาน (ถึงแม้ว่าไม่เสร็จก็ให้ส่ง)

ขั้นสรุป

5. ครูเลือกผลงานของนักเรียนและนำมาแสดงให้เพื่อนๆ ในห้อง และสุ่มนักเรียนบางคนให้มาเล่าเรื่องจากสิ่งที่นักเรียนฉีก ตัดปะ

6. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดในห้องเรียน และเก็บสิ่งของเข้าที่ให้เรียบร้อย

การประเมินผล

เครื่องมือ

1. แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
2. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

วัสดุและอุปกรณ์

1. กระดาษสีต่างๆ
2. กาวลาเท็กซ์
3. ใบงานกระดาษที่มีตัวเลข

ภาคผนวก

เพลง นิ้วมือมาเจอกัน

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

นิ้วโป้งมาเจอกัน ถามว่าไปไหนมา
หมุนนิ้วแล้วขอลา พรุ่งนี้มาเจอกัน
(เปลี่ยนจากนิ้วโป้งเป็นนิ้วอื่นๆไปเรื่อยๆ)
นิ้วทั้งสิบมาเจอกัน ถามว่าไปไหนมา
หมุนนิ้วแล้วขอลา พรุ่งนี้มาเจอกัน

DPU

ใบกิจกรรมการฉีกตัดปะ

การฉีก ตัด ปะ คือกิจกรรมการฉีก ตัดกระดาษสีหรือวัสดุทดแทน ทากาวแล้วนำไปปะติดบนกระดาษให้เป็นรูปร่างต่างๆตามจินตนาการ สำหรับการทำกิจกรรมตัดกระดาษด้วยกรรไกรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กๆให้มีสมาธิ ฝึกประสาทสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และฝึกการใช้มือ ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อเล็กให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนวิธีทำ

1.ให้นักเรียนฉีกกระดาษสีต่างๆออกเป็นชิ้นเล็กๆ

2.ทากาวลงในกระดาษตามรูปที่กำหนด

3.นำกระดาษสีที่ฉีกไว้มาติดในรูปที่กำหนด

4.นำไปวางให้กาวแห้งในที่ๆครูกำหนด

5.ได้ผลงานจากการปฏิบัติของนักเรียนคนละ 1 ชิ้น

6.ครูและนักเรียนช่วยกันเก็บอุปกรณ์

วัสดุและอุปกรณ์

1. กระดาษสีต่างๆ

2. กาวลาเท็กซ์

3. ใบงานกระดาษที่มีตัวเลข

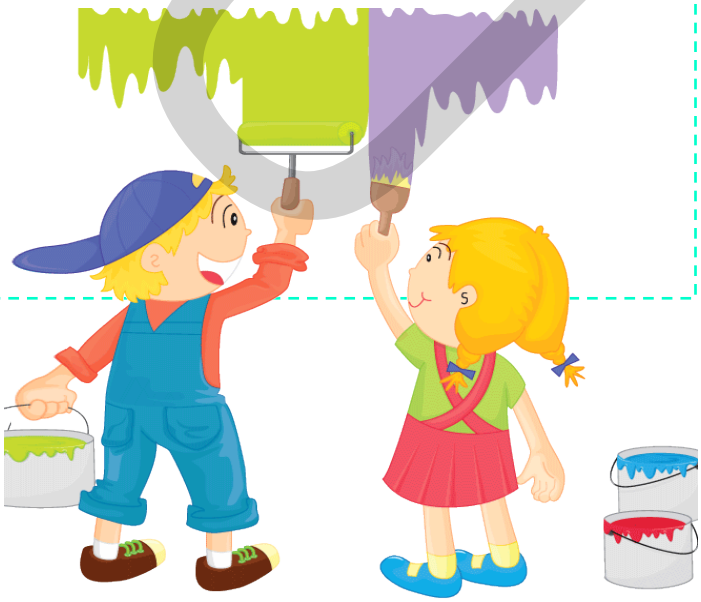

ใบงานการฉีกตัดปะ

ชื่อ.....ชั้นปฐมวัย.....

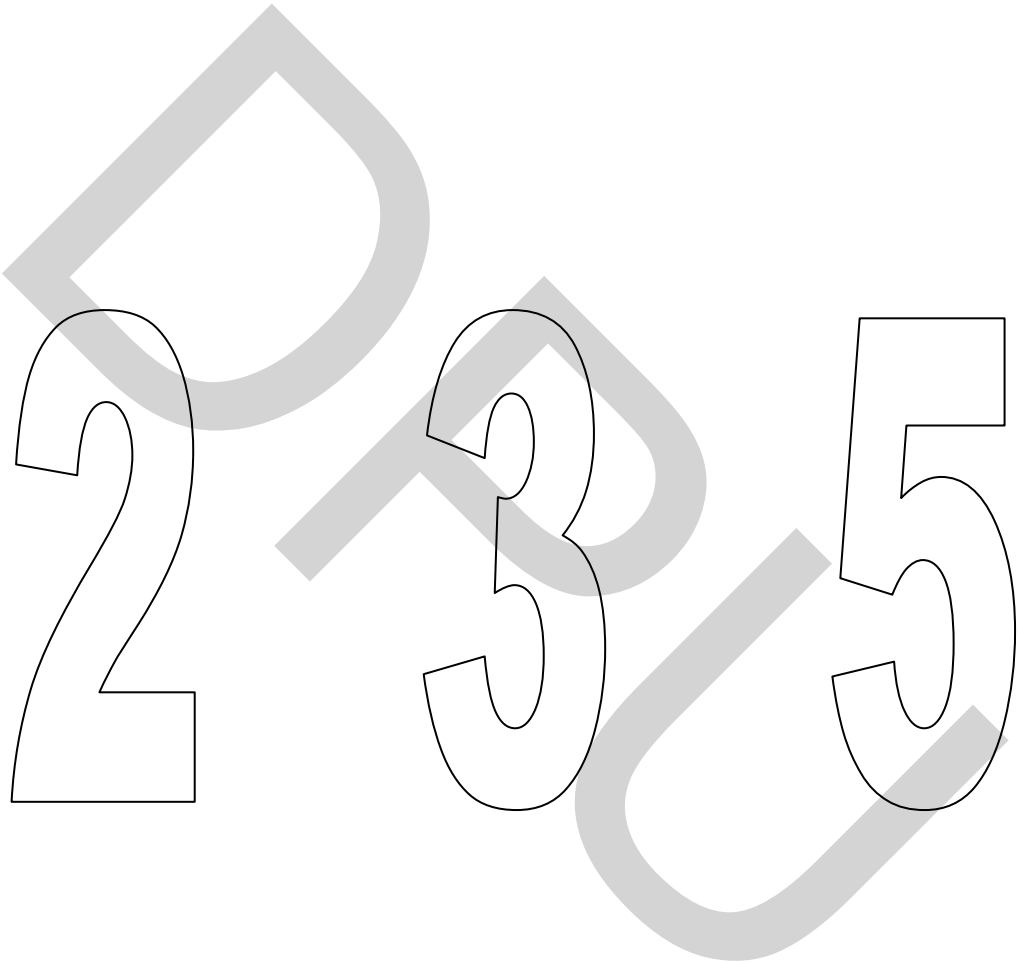

แบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

พฤติกรรม / ลำดับที่	1.ด้านการประสานกัน	2.ด้านความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม	รวม
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
รวม			

DPU

แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์
นักเรียนระดับปฐมวัย

คำชี้แจง การประเมินพฤติกรรมเป็นรายบุคคล

พฤติกรรมที่ต้องประเมิน	**ดี** **3**	**พอใช้** **2**	**ปรับปรุง** **1**
1. ชิ้นงานครบตามจำนวน			
2. เสร็จตามเวลา			
3. มีความคิดสร้างสรรค์			
4. มีความสวยงาม			
รวม			
รวม			

ลงชื่อ.....

(ผู้ประเมิน)

DPU

กิจกรรมที่ 7 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงรำระบำชาวเกาะ

(พฤติกรรมด้านภาษา)

- แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell
- ใบกิจกรรมการร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงรำระบำชาวเกาะ
- แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

DPU

แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

ชื่อกิจกรรม **การร้อง**เพลงประกอบท่าทางรำระบำชาวเกาะ **ระยะเวลา** 30 **นาที**

.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความสามารถในการควบคุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เพลงประกอบท่าทาง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1.กิจกรรมพื้นฐานให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณอย่างอิสระ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหวทันที

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์

3. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมทำท่าทางประกอบเพลงรำระบำชาวเกาะ โดยครูร้องและสาธิตการเต้น

4. ครูให้นักเรียนจับเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน ปฏิบัติตามครูประมาณ 3-4 รอบ

5. หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาปฏิบัติ

6. ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มและบันทึกข้อมูล

ขั้นสรุป

7.ครูให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงได้ถูกต้องสวยงามมาแสดงให้เพื่อนๆ ดู

8. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดในห้องเรียน และเก็บสิ่งของเข้าที่ให้เรียบร้อย

การประเมินผล

1. แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
2. แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม

วัสดุและอุปกรณ์

1. CD เพลงรำระบำชาวเกาะ
2. เครื่องเล่น CD

ภาคผนวก

เพลง รำระบำชาวเกาะ

รำระบำชาวเกาะ ไพเราะเสนาะจับใจ
เสียงน้ำหลั่งไหล เสียงน้ำหลั่งไหล
กระทบหาดทรายดังคลื่นๆ กระทบหาดทรายดังคลื่นๆ

DPU

ใบกิจกรรมการร้องทำท่าทางประกอบเพลง รำระบำชาวเกาะ

กิจกรรมนี้นักเรียนได้ร้องเพลงพร้อมทำท่าทางประกอบเพลง รำระบำชาวเกาะเพื่อเป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย ฝึกภาษา และการแสดงออกท่าทางตามเพลง นักเรียนจะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ขั้นตอนและวิธีการทำ

1. ครูเปิดเพลงรำระบำชาวเกาะ ให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนร้องเพลงรำระบำชาวเกาะ ตามครู 2-3 รอบ
3. นักเรียนร้องเพลงรำระบำชาวเกาะได้แล้ว
4. ครูร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลง รำระบำชาวเกาะ ให้นักเรียนดู
5. นักเรียนร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงรำระบำชาวเกาะ ตามครู
6. ครูและนักเรียนร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลง รำระบำชาวเกาะ พร้อมกัน
7. นักเรียนร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลง รำระบำชาวเกาะ เองเป็นกลุ่ม

วัสดุและอุปกรณ์

1. CD เพลงรำระบำชาวเกาะ
2. เครื่องเล่น CD

แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

พฤติกรรม / ลำดับที่	1.ด้านความคล่องแคล่ว	2.ด้านการประสานกัน	รวม
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
รวม			

DPU

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม
นักเรียนระดับปฐมวัย

คำชี้แจง การสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน

พฤติกรรมที่ต้องประเมิน	**ดีมาก 4**	**ดี 3**	**พอใช้ 2**	**ควรปรับปรุง1**
1. การแสดงความสามารถ				
2. การให้ความร่วมมือ				
3. เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน				
รวม				
รวม				

ลงชื่อ.....

(ผู้ประเมิน)

DPU

กิจกรรมที่ 8 การร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงนับเลข

(พฤติกรรมด้านภาษา)

- แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell
- ใบกิจกรรมการร้องเพลงประกอบท่าทางเพลงนับเลข
- แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

DPU

แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

ชื่อกิจกรรม เพลงประกอบท่าทาง **ระยะเวลา** 30 **นาที**

.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความสามารถในการควบคุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาโดยร้องเพลงประกอบท่าทาง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1.กิจกรรมพื้นฐานให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณอย่างอิสระ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหวทันที

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์

3. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมทำท่าทางประกอบเพลงนับเลข โดยครูร้องและสาธิตการเต้น

4. ครูให้นักเรียนจับเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน ปฏิบัติตามครูประมาณ 3-4 รอบ

5. หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาปฏิบัติ

6. ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มและบันทึกข้อมูล

ขั้นสรุป

7.ครูให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงได้ถูกต้องสวยงามมาแสดงให้เพื่อนๆ ดู

8. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดในห้องเรียน และเก็บสิ่งของเข้าที่ให้เรียบร้อย

การประเมินผล

3. แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
4. แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม

วัสดุและอุปกรณ์

3. CD เพลงนับเลข
4. เครื่องเล่น CD

ภาคผนวก

เพลง นับเลข

มาเรามานับเลข

นับเลขนับเลขเรามา

เรามานั่งนับเลข

เอ้า 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

เอ้า 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

(ซ้ำ)

มาเรามานับเลข

นับเลขนับเลขเรามา

เรามานั่งนับเลข

เอ้า 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

DPU

ใบกิจกรรมการร้องเพลงประกอบท่าทางเพลง นับเลข

กิจกรรมนี้เด็กๆ จะได้ร้องเพลงพร้อมทำท่าทางประกอบเพลง นับเลขเพื่อเป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย ฝึกภาษา ฝึกการนับเลข และการแสดงออกท่าทางตามเพลง เด็กๆจะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ขั้นตอนและวิธีการทำ

1. ครูเปิดเพลงนับเลข ให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนร้อง เพลงนับเลข ตามครู 2-3 รอบ
3. นักเรียนร้องเพลงนับเลข ได้แล้ว
4. ครูร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงนับเลข ให้นักเรียนดู
5. นักเรียนร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงนับเลข ตามครู
6. ครูและนักเรียนร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลงนับเลข พร้อมกัน
7. นักเรียนร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลงนับเลข เองเป็นกลุ่ม

วัสดุและอุปกรณ์

1. CD เพลงนับเลข
2. เครื่องเล่น CD

แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

พฤติกรรม / ลำดับที่	1.ด้านความคล่องแคล่ว	2.ด้านการประสานกัน	รวม
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
รวม			

DPU

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม
นักเรียนระดับปฐมวัย

คำชี้แจง การสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน

พฤติกรรมที่ต้องประเมิน	**ดีมาก 4**	**ดี 3**	**พอใช้ 2**	**ควรปรับปรุง1**
1. การแสดงความสามารถ				
2. การให้ความร่วมมือ				
3. เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน				
รวม				
รวม				

ลงชื่อ.....

(ผู้ประเมิน)

DPU

กิจกรรมที่ 10 การกรอกน้ำใส่ขวด

(พฤติกรรมด้านการปรับตัวและด้านนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม)

- แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell
- ใบกิจกรรมการกรอกน้ำใส่ขวด
- แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

DPU

แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell

ชื่อกิจกรรม การกรอกน้ำใส่ขวด **ระยะเวลา** 30 **นาที**

.....

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความสามารถในการควบคุม การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา โดยการกรอกน้ำใส่ขวด

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 5 คน

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์และพื้นที่ๆจะใช้

3. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยแต่ละกลุ่มช่วยกันนำน้ำขวดเล็กไปกรอกลงในขวดใหญ่ ผลัดกัน ครั้งละ 1 คนจนครบทุกคน โดยมีระยะทางประมาณ 10 ก้าว

4. ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มและบันทึกข้อมูล

ขั้นสรุป

5. ครูเลือกนักเรียนออกมาพูดถึงความรู้สึกในทำกิจกรรมการกรอกน้ำใส่ขวด

6. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดในห้องเรียน และเก็บสิ่งของเข้าที่ให้เรียบร้อย

การประเมินผล

1. แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
2. แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

วัสดุและอุปกรณ์

1. ขวดน้ำพลาสติกขนาด 1500 ซีซีและ 150 ซีซี
2. น้ำเปล่า

ใบกิจกรรมการกรอกน้ำใส่ขวด

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 5 คน
2. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์และพื้นที่ๆจะใช้
3. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยแต่ละกลุ่มช่วยกันนำน้ำขวดเล็กไปกรอกลงในขวดใหญ่ ผลัดกัน ครั้งละ 1 คนจนครบทุกคน โดยมีระยะทางประมาณ 10 ก้าว
4. ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มและบันทึกข้อมูล

วัสดุและอุปกรณ์

1.ขวดน้ำพลาสติกขนาด 1500 ซีซีและ 150 ซีซี

2.น้ำเปล่า

แบบประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

พฤติกรรม / ลำดับที่	1.ด้านความคล่องแคล่ว	2.ด้านความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม	รวม
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
รวม			

DPU

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม
นักเรียนระดับปฐมวัย

คำชี้แจง การสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน

พฤติกรรมที่ต้องประเมิน	**ดีมาก 4**	**ดี 3**	**พอใช้ 2**	**ควรปรับปรุง1**
1. มีความรับผิดชอบภายในกลุ่ม				
2. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน				
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				
รวม				
รวม				

ลงชื่อ.....

(ผู้ประเมิน)

DPU

คำขวัญของโรงเรียน
เรียนดี กีฬาเด่น กล้ววินัย

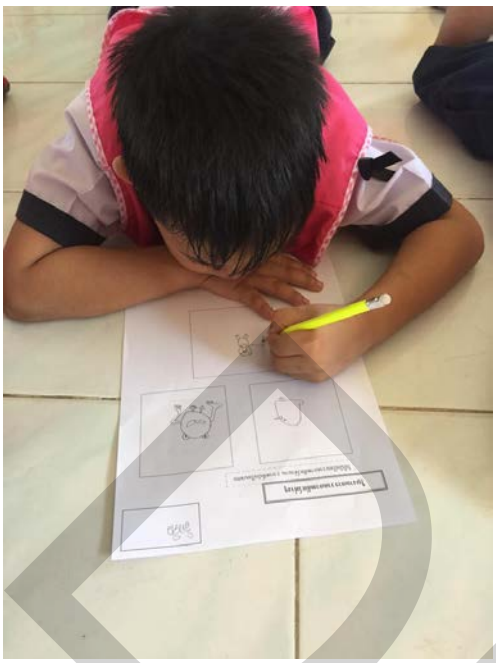

DPU

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวกฤษณา รักนุช
ประวัติการศึกษา	ปี พ.ศ. 2556
	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	ครูประจำการ โรงเรียนบวรวิทยา ๒
	อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

DPU